VIRGILIUS

EVANGELISANS,

SIVE

HISTORIA DOMINI & SALVATORIS Noſtri JESU CHRISTI, VIRGILIANIS verbis & verſibus deſcripta.

Operâ ALEXANDRI ROSSÆI, ABERDONENSIS.

Nunc emendata & republicata ex prima Editione.

Hic ſunt nec ſcombros metuentia carmina, nec thus:
Sed ramale veſtus prægrandi ſubere coctum.

PERS. SAT. I.

Arma Virumque Maro cecinit, nos acta Deumque;
Cedant arma Viri, dum loquor acta Dei.

LONDINI:

Apud JACOBUM BUCKLAND, in vico vulgo dicto Pater Noſter Row. MDCCLXIX.

2 18
327c

41.
11. 6.
284.

LECTORI CANDIDO.

FURATI ſumus, Amice Lector, horas aliquot otioſas (& præſtat otiari quam vel nihil, vel male agere) a gravioribus noſtris ſtudiis; in quibus hiſtoriam D. noſtri *J. Chriſti* Virgilianis verbis, & verſibus contexuimus. Ut enim *Alexander* à nullo niſi ab optimo pictore pingi volebat; ſic decuit optimum ſalvatorem, ab optimo Poeta deſcribi. *Virgiliani* enim carminis venuſtatem, mageſtatemque necnon mirandum in illo poeta, præ omnibus aliis, ingenii acumen & eruditionem ſingularem, ab in eunte ætate admirari ſemper ſolitus ſum. In hoc Poemate nihil mihi vendico præter applicationem verborum *Virgilii*, hiſtoriæ Evangelicæ; ut enim hic verba, ſic Evangeliſtæ materiam ſuppeditant. Multa hîc a prophano uſu ad ſacrum tranſtulimus, quod tibi mirum aut novum videri non debet; nam Hebræis fas erat ex pretioſa Ægyptiorum ſupellectile, tabernaculi vaſa & ornamenta conflare. *Origines* (ut queſtus

queſtus eſt Porphyrius) omnes Grecorum divitias, ad locupletandam Chriſtianum doctrinam contulit. *Moyſes* diſciplinas Ægyptiorum, *Daniel* ſapientiam Chaldæorum, Beatus *Paulus* Epimenides, Arati, & Menandri carmina didicerunt, ut his veram religionem locupletiorem redderent. Julianus animadvertens Ethnicos à Chriſtianis propriis ſuis pennis configi, humaniorum literarum ſtudiis *Chriſtianis* interdixit; mihi ergo liceat *Virgiliani* carminis ſupellectilem precioſam ad meliorem uſum transferre, et religionis noſtræ gemmam aureo illo annulo includere. *Hipponenſis* Antiſtitis verbis concludam: Liceat nobis Ethnicorum ſcripta in uſum noſtrum vendicare, poſſeſſoribus illis injuſtis erepta. Vale.

CORRIGENDA.

Pag. 2. lin. 17. *pro* preſtanti, *lege* præſtanti. p. 3. l. 13. *p.* naſcitur, *l.* naſcetur. p. 6. l. 14. *p.* temor, *l.* tremor. p. 6. l. 20. *p.* premit, *l.* premet. p. 7. l. 4. *p.* preſepo, *l.* preſepi. p. 7. l. 15. *p.* tunc, *l.* tune. p. 8. l. 7. *p.* novum, *l.* novam. p. 8. l. 11. *p.* inhoſphia, *l.* inhoſpita. p. 8. l. 14. *p.* vadentis, *l.* vadentes. p. 9. l. 1. *p.* habit, *l.* habet. p. 9. l. 10. *p.* varius, *l.* varias. p. 10. l. 1. *p.* fatum, *l.* vatum. p. 11. l. 17. *p.* olimpo, *l.* olympi. p. 12. l. 5. *p.* juſta, *l.* juſſa. p. 13. l. 3. fuges, *l.* fugis. p. 15. l. 15. *p.* olimpo, *l.* olympo. p. 16. l. 1. *p.* magus, *l.* magnus. p. 16. l. 1. *p.* olimpo, *l.* olympo. p. 17. l. 4. *p.* nixæque, *l.* nexæque. p. 18. l. 11. *p.* prudenta, *l.* prudenti. p. 19. l. 5. dicentum, *l.* docentum. p. 23. l. 5. *p.* plauſam, *l.* plauſum. p. 25. l. 16. *p.* fugentum, *l.* fugentem. p. 28. l. 12. *p.* depeſcitur, *l.* depaſcitur. p. 31. l. 16. *p.* quærerur, *l.* quæretur. p. 36. l. 15. *p.* ſe, *l.* ſi. p. 37. l. 5. *p.* turba, *l.* turbæ. p. 39. l. 12. *p.* Tamque, *l.* jamque. p. 42. l. 1. *p.* revocarit, *l.* revocaret. p. 43. l. 4. *p.* miſereri, *l.* miſerere. p. 49. l. 1. *p.* multo, *l.* multa. p. 50. l. 4. *p.* ad, *l.* ac. p. 50. l. 4. *p.* turba, *l.* turbas. p. 50. l. 21. *p.* Diſgreſſus, *l.* Digreſſus. p. 53. l. 6. miſere, *l.* miſero. p. 55. l. 5. *p.* olimpo, *l.* olympo. p. 60. l. 2. *p.* incpto, *l.* incæpto. p. 61. l. 5. *p.* ſuſpiſit, *l.* ſuſpicit. p. 62. l. 2. *p.* noſſes, *l.* noſſes. p. 64. l. 15. *p.* judea, *l.* Judea. p. 68. l. 6. *p.* Cererem, *l.* Cererem. p. 68. l. 7. *p.* parirur, *l.* partitur. p. 71. l. 7. *p.* iraque, *l.* iraque. p. 75. l. 11. *p.* delexit, *l.* dilexit. p. 83. l. 3. *p.* cœtum, *l.* cœtum. p. 83. l. 3. *p.* oſteuditur, *l.* oſtenditur. p. 87. l. 4. populos, *l.* populus. p. 95. l. 1. *p.* hecit, *l.* hæſit.

AMONITIO AD LECTOREM.

IN auguſtiore margine, l. ſignificat librum, E. Eclogam, G. Georgicorum libram, Ae. Aeneadum.

VIRGILIUS EVANGELISANS.

LIBER I.

ARGUMENTUM.

Christus ex Spiritu Sancto concipitur, nunciante Angelo: & nascitur ex Maria Virgine. Nativitatem ejus Angeli Pastoribus nunciant; nova stella Magos ex Persia Hierosolymam ducit——Ira Herodis, &c. interritus Infantium Bethlemiæ.——Fuga Josephi, cum Puero & Matre in Ægyptum, &c. ad duodecimum annum Christi.

Æ. l. 1. ILLE ego qui quondam gracili modulatus avena
l. 3. Carmen, & Ægypto egressus per inhospita saxa
l. 6. Perque domos *Arabum* vacuas & inania regna
l. 1. Deduxi ABRAMIDAS; at nunc horrentia * Christi

* Horrentia apud Virgilium significat veneranda sæpe & timenda, sic, horrenda sibylla, Æ. 6. horrendum religione, Æ. 7. horrenda virgo, Æ. 11. sed Christi opera *Diabolo* & impiis erant verè horrenda.

Æ. l. 1. Acta, virumque cano, cœli qui primus ab oris
Geo. l. 2. Virginis in lætæ gremium descendit, & urbes
Æ. l. 5. Judææ docuit dictis solatus amicis
l. 1. Multum ille & terrâ patriâ jactatus & alto*,
l. 1. Vi pharisæorum, sævique *Herodis* ob iram
l. 1. Multa quoque & diro passus sub judice, donec
l. 4. Incubuitque cruci, dixitque novissima verba,
l. 2. Et sacram effudit multo cum sanguine vitam;
l. 2. Sed tandem patrias victor remeavit ad oras.

l. 1. Musa mihi causas memora, cur Numen olympi
l. 1. Insignem pietate virum, tot adire labores
l. 1. l. 9. Impulerit? fraus nostra fuit; nihil ille nec ausus
l. 2. Nec potuit patrare nefas; nunquam excidit ore
l. 4. Fraus ulla, aut ulli potuit succumbere culpæ,
l. 9. Tantum infelices nimium dilexit amicos.

l. 1. Urbs antiqua fuit *Nasareth* cognomine dicunt,
l. 1. Hanc coluit forma & prestanti corpore Nympha
l. 7. Cui *Mariæ* cognomen erat; jam nubilis annis

* Alto, phrasi Hebræa; lacus enim apud eos, mare vocatur.

Jam

l. 7. l. 4. Jam matura viro, vinclo ſocianda jugali
l. 4. l. 2. *Joſepho:* hic *Davide* ſatus, juſtiſſimus unus
l. 2. Qui fuit in terris, & ſervantiſſimus æqui.
l. 4. Nuncius en *Gabriel* ventos & turbida tranat
l. 4. Nubila; jamque volans apicem & latera ardua cernit
l. 4. Excelſi montis *Galilææ*; huic nubibus atris
l. 4. Aëreum caput & vento pulſatur & imbre.
l. 4. Hic primum paribus nitens ſtetit Angelus alis,
l. 4. Hinc tota præceps miſit ſe corpore ad ædes
Geo. l. 4. Virginis, atque hominis tandem ſic ore loquutus:
Æ. l. 3. O fœlix una ante alias ſanctiſſima virgo,
Ec. 4. Cui nova progenies cœlo dimittitur alto.
Æ. l. 1. Ex te naſcitur cæleſtis origine Chriſtus,
Ec. 4. Chara Dei ſoboles magnum Jovis incrementum
Æ. l. 7. *Davidis* hic Patris ſolium conſcendit avitum,
Ec. 4. Pacatumque reget Patriis virtutibus orbem.
Æ. l. 1. Huic Deus haud metas rerum nec tempora ponet,
l. 1. Imperium ſine fine dedit, te numine ſacro
l. 6. Spiritus intus alit, tenerumque infuſa per artus
l. 6. Mens agitat fœtum, & parvo ſe corpore miſcet

l. 3. Ne dubita nam vera audis.

l. 1. Hæc ubi dicta dedit, ſublatus in aëra pennis

l. 1. In cœlum ſublimis abit; ſed territa virgo

l. 2. Obſtupuit, ſteteruntque comæ, & vox faucibus hæſit.

l. 3. Multa movens animo numen veneratur Olympi.

l. 1. Hinc abiens ſeſe cognatæ ad limina perfert;

l. 1. Cumque introgreſſa, & coram data copia fandi,

l. 1. Hæc breviter virgo vultum demiſſa profatur.

l. 7. En nova nunc tacitum pertentant gaudia pectus,

l. 7. En animus Jovæ laudis ſuccenſus amore.

Ec 4. O mihi tam longe maneat pars ultima vitæ,

Ec. 4. Spiritus & quantum ſat erit tua dicere facta,

Æ. l. 1. Qui tenuem famulam tali dignaris honore;

l. 1. Non ignare mali miſeris ſuccurrere gaudes.

l. 1. Propterea diverſa polus dum ſidera paſcet,

l. 1. Semper honos, nomenque tuum, laudeſque manebunt.

l. 7. Omnes me gentes quas terra extrema refuſo

l. 7. Submovet Oceano, vel quos extenta plagarum

l. 7. Quatuor in medio dirimit plaga ſolis iniqui;

Omnes

l. 1. Omnes hæ dicent me terque quaterque beatam.
l. 5. Nos inopes genitor cœlo miſereris ab alto;
l. 1. Eſt tibi vis animo, tibi tanta potentia, nobis
l. 6. Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos. 65
l. 1. l. 3. Tu victu revocas vires, queis pallida ſemper
l. 3. l. 1. Ora fame; at donis opulentum & munere divûm
l. 1. Exſpolias, ſervum auxiliis opibuſque juvabis
l. 1. Hæc es pollicitus neque te ſententia vertet. 69

Ec. 4. Poſtquam longa decem matri faſtidia menſes
Æ. l. 6. Attulerant, generata * dei eſt certiſſima proles,
l. 3. Quem Chriſtum Graii, *Jeſum* cognomine dicunt
l. 3. *Abrâmidæ* huic virgo genetrix, mirabile dictu.
Geo. l. 4. Quam non ulla Venus, nulli flexere hymenæi,
Æ. l. 11. Aſt innupta manens, & virginitatis amorem 75
l. 11. l. 1. Intemerata colens, partu dedit integra prolem:
l. 3. Pulcra ſolo recubans, pulcher circum ubera natus
Ec. 4. Incipit intactum riſu cognoſcere matrem.

* Chriſtus natus eſt anno mundi 4089, anno imperii Auguſti 41. Completo & 42 ineunte, Herodis 33. Urbis 752. Quo Jani portæ tertiò ſunt clauſæ. Vid. Sueton. in Auguſtum.

Ec. 4. Aſpice convexo nutantem pondere mundum,
Ec. 4. Terraſque, tractuſque maris, cœlumque; profundum,
Ec. 4, Aſpice venturo lætentur ut omnia ſæclo.
Æ. l. 11. Nox erat & terras animalia feſſa per omnes
l. 1. Alituum pecudumque genus ſopor altus habebat
Ec. 2. Paſtores quidem, teneros in montibus agnos
Æ. l. 1. l. 2. Dum vigiles ſervant; en circumfuſa repente
Æ. l. 9. l. 8. Emicuit nova lux; qualis cum caerula nubes
Æ. l. 8. Solis inardeſcit radiis, longeque refulget
Æ. l. 1. Protinus Angelicæ laetantes agmine turmæ
Æ. l. 8. Æthera mulcebant cantu, caeloque volabant,
Æ. l. 3. l. 1. Cælicolûm & regem ſublimi laude ferebant
Æ. l. 6. Obſtupuère animis, geliduſque per ima cucurrit
Æ. l. 6 l. 7. Oſſa temor: ſubita ex alto vox reddita cælo eſt:
Æ. l. 1. Paſtores revocate animos, maeſtumque timorem
Æ. l. 1. l. 4. Mittite namque Deus claro nos miſit olympo
Æ. l. 4. Ipſe haec ferre jubens celeres mandata perauras
Æ. l. 1. l. 8. En hodie partu ſub luminis editus oras
l. 1. Chriſtus *Bethlemæ* eſt; victo dominabitur orbi
l. 1. Servitioque premit reges, genteſque rebelles;

Quin

l. 8. Quin *manes* imos penitus ſua ſub juga mittet,
l. 8. Et regem inferni dextra ſub tartara trudet.
l. 1. Ite modo atque hinc vos Bethlemæ ad limina ferte
Ec. 6. Et puerum in præſepe alto ſpectate jacentem.
Æ. l. 1. Hæc ubi dicta dedit, volat inde per aera magnum
l. 1. Remigio alarum, tota comitante caterva
l. 1. Aligerum juvenum, qui clara luce refulgent,
l. 1. Et cætu cinxêre polum, cantuſque dedêre.

Corripuere viam interea, qua ſemita monſtrat,
Paſtores, urbem aſcendunt, & tecta ſubibant.
Mirantur verba aligeri, mirantur Jeſum:
Flagranteſque dei vultus, & virginis ora,
Expleri mentem nequeunt, ardentque tuendo,
Et pueri vultu pariter, matriſque moventur.
Sancte puer, tunc ille deus, quem regia cœli
Non capit? & parvo tamen in præſepe recumbis?
Pectoris anguſti ſubter faſtigia tecti
Ingredere & noſtris ſuccede penatibus hoſpes,
Hic ſtabulum, puer, hic tua ſunt cunabula, dormi.

Extemplo *Judæ* magnas it fama per urbes,
Bethlemæ puerum regali à sanguine cretum,
Qui mare, qui terras omni ditione tenebit,
Ut prædixerunt tot sancta oracula vatum
Prætereaque Magi qui persica regna tenebant.
Sidera dum spectant tacito labentia cælo:
Ecce novum stellam multa cum luce videbant
Ardentem, & summi labentem culmine cæli.
Signantemque viam, *Solymæ* quæ ducit in urbem
At verò ancipiti reges formidine pressi
Instituunt per regna *Arabum* per inhosphia saxa
Judæam petere & terras tentare repostas.
l. 6. Ergo iter incæptum peragunt, *Solymæ*que propinquant,
l. 6. Et stellam haud timidis vadentis passibus æquant!
l. 4. Vix urbem ingressi, cum sese avertit, & aufert
Geo. l. 4. Ex oculis astrum, tenues ceu fumus in auras:
Æ. l. 5. Tum breviter reges fundunt has ore loquelas:
l. 6. *Isacidæ* magni genus armipotentis *Abrami*
Ec. 5. Dicite quandoquidem in vestram concessimus urbem

Quæregio

Æ. l. 6. Quærregio Chriſtum quis habit locus? illius ergo
l. 6. Venimus & Siccos *Arabum* ſuperavimus agros.
l. 6. Nos huc ſtella micans, ſed non ſine numine Divum,
l. 8. Duxit ab auroræ populis et littore rubro.
l. 1. l. 6. Hunc puerum late regem, verboque potentem
l. 1. Dicimus, hic ſolus cunctis dominabitur oris;
l. 9. Illi propterea ferimus ſolennia dona.

l. 7. Hâc rex ſollicitus famâ verbiſque Magorum
l. 6. l. 4. Multa parat, nunc huc animum, nunc dividit illuc;
l. 4. In parteſque rapit varius, perque omnia verſat.
l. 4. Hæc alternanti potior ſententia viſa eſt.
l. 7. Pontifices, ſcribaſque ille intra tecta vocari

l. 7. Imperat & ſolio medius conſedit in alto:
l. 1. l. 6. Multa ſuper Chriſto rogitat, terram que requirit
l. 12. Natalem Domini. ſedato corde petenti,
l. 12. Illi reſpondent, *Bethlemæ* * ut ſæpe monebant

* In loco nativitatis Chriſti, Hadrianus fanum adonidi erexit, quod Conſtantinus poſtea ſolo æquavit, et in eodem loco Helena magnificum templum D. Virgini extrui curavit, hæc urbs in epiſcopalem ſedem erigitur ſuaſu Paſchalis 2. et dotatur a Balduini Hieroſol. rege in ann. 1110.

l. 6. l. 4. Præſcia venturi ſanctorum oracula fatum.
l. 7. *Herodes* reges ad ſeſe in tecta vocavit,
l. 4. Clam rogitans quando ſurgens ſtella ignea
ſummo
l. 8. Extulit os ſacrum cælo, tenebraſque reſolvit:
l. 11. Ite ait egregii reges, quos ſtella ſubegit
l. 7. l. 3. Ignotas tentare vias, exquirite Chriſtum,
l. 3. Vos ſequar, et meritos illi indicemus honores.

l. 3. Poſtquam digreſſi cælo conſtare ſereno
l. 3. l. 2. Cuncta vident, iterum multâ cum luce cucurrit
l. 2. Stella ardens, donec tandem ſuperaſtitit æde
l. 4. Virginis et latè luſtrabat lampade tecta.
Geo. l. 1. Tunc reges præter ſolitum dulcedine læti
Æ. l. 4. Interiora domûs irrumpunt limina, et almum
l. 1. Infantem aſpiciunt, quem mater diva lacertis
l. 8. Ridentem amplexu molli fovet, ille viciſſim
l. 1. Dat matri amplexus, atque oſcula dulcia figit,
l. 3. Ut tres conſpexit venientes virgo tirannos,
l. 12. Obſtupuit primo aſpectu: tunc plurimus ignem
l. 12. Subjecit rubor, et calefacta per ora cucurrit:
l. 12. Indum ſanguineo veluti violaverit oſtro

l. 12. Si quis ebur, vel miſta rubent ubi lilia multâ
l. 12. Alba rosâ, tales virgo dabat ore colores.
l. 12. Mirantur puerum, figuntque in virgine vultus
l. 2. Suppliciter reges, & ſanctum numen adorant.
l. 3. Dona dehinc auri, cum mirrhâ & thure ſabæa
l. 3. Dant puero, veri monumentum & pignus amoris
l. 7. Æterni populi, proprio qui ſanguine Chriſti
l. 7. Nomen in aſtra ferent, quorumque à ſtirpe nepotes
l. 7. Omnia ſub pedibus quà ſol utrumque recurrens
l. 7. Aſpicit Oceanum, vertique regique videbunt.

l. 2. Vertitur interea cælum, & ruit Oceano nox
l. 2. Involvens umbra magna, terramque, polumque.
l. 2. Tempus erat quo prima quies mortalibus ægris
l. 2. Incipit, & dono divûm gratiſſima ſerpit
l. 8. Dum reges placida laxabant membra quiete,
l. 2. In ſomnis ecce ante oculos alatus olimpi
l. 5. Nuncius adſtabat, viſuſque ita voce monere:
l. 3. Vos qui ſentitis tacito labentia cælo
Geo. l. 1. Sidera, ſignorumque obitus ſpectatis & ortus

Præcipites

Æ. l. 4. Præcipites vigilate, fugamque capeſcite regnu
l. 2. l. 9. In patrium remeate alta regione viarum ;
l. 8. Dixit, tum cælo juvenis ſe condidit alto
l. 8. Aſtra petens, nox atra Magos, ſomnuſqu
reliquit,
l. 5. l. 4. Surgunt concilio parent, ac juſta capeſſunt ;
l. 4. Præcipitantque fugam ſylvas ſaltuſque pera
grant
l. 4. Ne forte *Herodes* curſu teloque ſequatur.
l. 8. l. 5. Namq; furens animo deceptus fraude Magorum,
l. 3. l. 2. Qui ſe inconſulto in patriam remeare volebant ; Geo.
l. 3. *Bethlemæ* pueros miſerando abſumere letho 201 Æ.
l. 2. Decrevit, patrioſque inſontum funere vultus
l. 2. Fœdare infantum, & luctu tectum omne replere.
Ec. 9. Heu cadet in quenquam tantum ſcelus !
Æ. l. 4. Interea dum rex ira cum fluctuat æſtu, 205 Æ.
l. 1. *Joſepho* in ſomnis *Gabrielis* venit imago, Æ.
l. 4. Omnia cælicolæ ſimilis, vocemque, coloremq; Æ.
l. 4. Et crines flavos, & membra decora juventæ Æ.
l. 4. Tum ſic aggreditur, viſuſque ita voce monere eſt.
l. 4. Sancte Senex potes hoc ſub caſu ducere ſom-
num ? 210 Æ
l. 4. Nec quæ circuſtent te deinde pericula cernis ? Æ

Rex

l. 9. Rex furit *Herodes* immani concitus irâ,
l. 4. Mille dolos, dirumque nefas in pectore versat
l. 4. Non fuges hinc præceps dum precipitare potestas?
l. 4. Eia age rumpe moras puerum cum Virgine Matre
l. 2. Hos cape fatorum comites, pete regna *Pharonis*.
l. 6. Hic Latens donec tuto vos tramite sistam
l. 8. In patriam reduces, tacitis jam noctis in umbris
l. 3. Carpite iter, dulcemque oculis abrumpite somnum;
GEO. l. 4. Ne te his attingat terris aurora morantem
Æ. l. 4. Angelus hæc fatus nocti se immiscuit atræ
l. 4. At senior *Joseph* subitis exterritis umbris
l. 4. Corripit è stratis corpus *Mariamque* fatigat:
l. 2. Excute mox somnus Virgo, tenerumque puellum
Æ. l. 2. l. 4. Tollas exilio comitem, deus æthere ab alto
Æ. l. 1. Aligerum famulum præstanti corpore misit,
Æ. l. 2. Qui celerare fugam, patriâque excedere suadet:
Æ. l. 4. Ecce iterum stimulat; sequimur te penniger alme
Æ. l. 4. Quisquis es, imperioque tuo paremus ovanter;
Æ. l. 4. Adsis, ô, placidusque juves, & dirige gressum.

Dixerat,

Æ. l. 6. Dixerat, & pariter greſſi per opaca viarum
Æ. l. 6. Corripiunt ſpatium medium, terræque propinquant
Geo. l. 4. *Ægypti,* quam nigra amnis fœcundat arena,
Geo. l. 4. Et diverſa ruens ſeptem diſcurrit in ora
Geo. l. 4. Uſque colateris *Nilus* devexus ab Indis.

Æ. l. 1. At rex crudelis fremit horridus ore cruento,
Æ. l. 1. Praeſentemque necem pueris intentat, et ultro
Æ. l. 9. l. 11. Cogit in arma viros, & vocibus excitat iras.
Æ. l. 2. Sic animis juvenum furor additus, inde (lupi ceu
Æ. l. 2. Raptores atia in nebula, quos improba ventris
Æ. l. 2. Exegit caecos rabies, catulique relicti
Æ. l. 2. Faucibus expectant ſiccis) crudeliter urbem
Æ. l. 2. Ingreſſi, rumpunt aditus, omnemque trucidant
Æ. l. 2. (Oſcelus) infantem, & latè loca funere complent.
Æ. l. 2. Tum pavidæ matres gemitu, miſeroque tumultu
Æ. l. 2. Omnia miſcebant, fecit aurea ſidera clamor
Æ. l. 11. Pectora nunc pugnis foedant, nunc unguibus ora,
Æ. l. 2. Amplexoſque tenent pueros, atque oſcula figunt
Æ. l. 2. Quis tantam cladem, quis talia funera fando
Æ. l. 2. Explicet? aut poſſit lachrimis æquare dolores?

Æ. Sed ſimul ac regis crudelis * vita per auras 251
Æ. Conceſſit mæſta ad Manes, corpuſque reliquit:
Æ. Ecce iterum in ſomnis vultu redeuntis eodem
Æ. Aligeri ſe forma Fabro mox obtulit, illum
Æ. In patriam remeare jubens. Pia juſſa capeſcit
Æ. *Joſephus* cui magna fuit ſpes regna videndi 256
Æ. Patria, progreditur, dextræ ſe parvus *Jeſus*,
Æ. Implicuit, ſequiturq; patrem non paſſibus æquis
Æ. Ponè ſubit virgo, perplexum iter omne revolvens
Æ. Et tandem patriæ perventum ad limina ſedis.
l. 3. Sed cum fama volat *Judæ* regnare per urbes 261
l. 3. Sævum *Archelaum*, metuens conſiſtere terra
l. 1. *Joſephus* patria; *Antipæ* conſidere regnis
l. 2. *Herodis* voluit, *Naſarethæ* obſcurus in urbe
l. 6. Delituit puer ille genus qui ducit olimpo. 265

l. 11. Parve puer cujus fama eſt ingentior annis
l. 2. Quamvis obſcurus ſecreta in ſede latebas.

* Herodis qui vexatus variis morbis finivit vitam in anno regni ſui 37. Vid. Joſephum.

Parvus

l. 5. Parvus es, aſt idem magni rex magus olimpi
l. 1. Pauper es, at donis opulentus; filius, idem
l. 8. Es pater omnipotens; famulus, ſed maximus orbis
l. 1. Auctor es & dominus, cui ſerviet ultima *Thule**,
l. 2. Verum *Chriſte* quibus cœlo te laudibus æquem
l. 3. Æthere qui ſummo manes deſcendis ad imos
l. 2. Ut nobis *Satanæ* manicas, atque arcta levare
l. 8 Vincla queas; duros pro nobis mille labores
l 8. Gente ſub injuſta, factis Herodus iniqui
l. 5. Pertuleras; Hoſtes omnes, inimicaque caſtra
l. 4. Pallentes umbras Erebi, noctemque profundam
l. 1. Imperio premis, ac vinclis & carcere frænas.
l. 8. Te ſtygii tremuere lacus, tu regna recludis
l. 6. Pallida, tu rerum dominus, tu maximus ille es
l. 6. Unus qui nobis moriendo reſtituis rem,
l. 8. Salve vera *Jovis* proles, decus addite divis,
l 8. Et nos, & mea dexter adi pede acta ſecundo.

* Vocem Thules pro remotiſſima quavis regione uſurpabant romani.

VIRGILIUS EVANGELISANS.

LIBER II.

ARGUMENTUM.

Christus inter doctores in templo a parentibus inventus fuit.—— Privatam vitam egit cum parentibus donec trigesimo anno exacto baptizatus fuit in Jordane.——Tentatio in deserto. —— Venit ad nuptias in Cana Galileæ, ubi aquam in vinum vertit.——Viduæ filius Naimæ revocatus in vitam—— Dæmoniaci Gaderenorum.

Ec. 8. PRimus ab undecimo cum *Christum* cœperat annus

Æ. l. 1. Ascendit *Solymam*, gressumque ad mœnia tendit.

l. 1. l. 6. Stabat in urbe ingens solido de marmore templum.

l. 1. Ærea cui gradibus surgebant limina, nixæque

l. 1. Ære trabes: foribus cardo ſtridebat ahenis
l. 7. Tecti auro muri, fulget de poſtibus aurum,
l. 8. Auro ſacrati ſplendent laqueria tecti;
l. 1. Ardet & aulæis templi penetrale ſuperbis.
l. 5. Hic *Chriſtus* veterum volvens monumenta virorum
l. 9. Ante annos animumque gerens, curamque virilem;
l. 11. Conſedit medius: placido tunc ore Magiſtros.
l. 6. Aggreditur, gaudetque audire & reddere voces.
l. 2. Conticuere omnes intentique ora tenebant
Geo. l. 1. *Chriſtum* admirantes, quod ſit divinitus illi
Geo. l. 1. Ingenium, atque annis rerum prudenta major.
Æ. l. 6. Multa inter ſeſe vario ſermone ferebant
l. 4. Quis novus hic ſacris conſederat ædibus hoſpes.
G. l. 1. Ec. 7. Et præcepta ferens, & reſpondere paratus.
Æ. l. 4. Quin pueri virtus animo, multuſque recurſat
Æ. l. 8. Oris honos, hærent infixi pectore vultus,
l. 3. l. 2. Verbaque, hæc poſſunt expleri corda tuendo.

l. 3. l. 2. At puerum amiſſum feſſi mœſtique parentes
l. 4. Tres ſoles quærunt, iterumque iterumque vocantes.
l. 4. Huc illuc volvunt oculus, totamque pererrant
l. 1. Luminibus *Solymam* media teſtudine templi
l. 1. Alte ſubnixum ſolio, legeſque dicentem
l. 11. Inveniunt tandem; aſt illi obſtupere ſilentes,
l. 11. Converſique oculos inter ſe atque ora tenebant;
l. 1. Lætitiaque metuque avidi contingere *Chriſtum*
l. 1. Ardebant, ſed res animos incognita turbat.
l. 12. Ut primum fari potuit ſanctiſſima virgo
l. 5. Aggreditur natum, ſuditque has ore loquelas:
l. 2. Chare puer quonam noſtri tibi cura receſſit?
l. 5. Quos fugis, aut quis te noſtris amplexibus arcet?
l. 6. Heu neſcis quantos diſceſſu, nate, dolores
Geo. l. 3. Attuleris nobis: ſomnos mihi cura ſalubres
Æ 6. l. 11. Abrupit, frons læta parum, turbataque mens eſt,
l. 5. Nec lachrimis caruere genæ, dum quæro per omnem
l. 2. Te *Solymam*, & nota excedo regione viarum.

l. 6. Si forte erraſſes; tandem datur ora tueri
l. 6. Nate tua, & notas audire & reddere voces.
l. 1. Sic *Maria*; at *Mariæ* contra ſic filius orſus:
l. 2. Quam pro me curam geris, hanc precor optima pro me
l. 12. Deponas, natumque ſinas pro patre laborem
l. 1. Virgo pati, cujus mihi juſſa capeſcere fas eſt.
l. 4. Imperio magni patris parere paravi,
Ec. 2. l. 3. Hoc placeat nobis, hæc eſt mihi ſola voluptas
l. 3. l. 2. Solamenque mali; nec me labor iſte gravabit.
l. 1. Hæc ubi dicta dedit, Virgo ſeniorque maritus
l. 2. l. 6. Inde domum referunt ſeſe; puerique volutant
l. 4. Verba animo ſecum, & curam ſub corde premebant.
l. 6. Ille autem paribus curis veſtigia figens
l. 4. Inſequitur, patriſque ac matris juſſa faceſſit;
l. 10. Exegitque ſuos cum patre inglorius annos,
Ec. 4. Clam, donec firmata virum ſe fecerat ætas.

Poſtquam

l. 8. Poſtquam ter denos exactis menſibus annos
l. 6. Implêſſet *Chriſtus:* mox curva ad flumina tendit
l. 8. *Jordanis* rapidi, pleno qui gurgite ripas
l. 8. Stringebat virides, & pinguia culta ſecabat
l. 8. Cæruleus *Jordan*, cœlo gratiſſimus amnis.
l. 6. Huc ingens turba ad ripas effuſa ruebat,
l. 6. Matres atque viri, pueri innuptæque puellæ.
l. 6. Quam multa in ſilvis autumni frigore primo
l. 6. Lapſa cadunt folia: aut ad terram gurgite ab alto
l. 6. Quam multæ glomerantur aves, ubi frigidus annus
l. 6. Trans pontum fugat, & terris immittit apricis,
l. 6. G. l. 2. Stabant orantes perfundi flumine ſacro.
Æ. l. 3. Hic vitam in ſylvis inter deſerta ferarum.
l. 3. Luſtra domoſque trahit *Johannes* regis olympi
l. 1. Nuncius; hunc ſteriles vatem genuere parentes.
l. 5. Horridus in pilis, & ſtratus pelle cameli,
l. 3. Prædicit multa, & triſtes denunciat iras.

Geo. l. 2. Fundit humus facilem victum; ſylveſtria mella
Æ. l. 3. Dant rami, & vulſis paſcunt radicibus herbæ.
l. 3. Hunc adiens *Chriſtus* verbis compellat amicis:
l. 6. *Zachariæ* ſoboles, magnam cui mentem animumque 76
l. 6. Inſpirat pater omnipotens, aperitque futura,
l. 1. l. 2. Ad te confugio, & ſupplex nunc flumine vivo
l. 4. Tingi oro, corpus fluviali ſpargito lympha.
l. 1. *Johannes* contra: tuus ô rex magne quid optes
l. 1. Explorare labor, mihi juſſa capeſcere fas eſt. 81
Geo. l. 1. Verum me potius fluvio merſare ſalubri
Æ. l. 1. Debes, haud equidem tali me dignor honore
Geo. l. 1. Tam ſacris humeris largos infundere rores.
Æ. l. 6. Sed ſi tantus amor menti, ſi tanta cupido eſt 85
Geo. l. 3. Spargere corpus aqua, fluviumque intrare rapacem,
Æ. l. 6. Parebo; ſequere, & tuto te tramite ſiſtam.
l. 4. Tum demum præceps toto ſe corpore *Chriſtus*
l. 9. In fluvium dedit; ille ſuo cum gurgite puro
l. 9. Accepit venientem, & mollibus extulit ulnis. 90

Ecce

l. 2. Ecce autem ſubitum & dictu mirabile monſtrum :
l 9. Namque videt *Chriſtus* medium diſcindere cœlum
l. 9. l. 1. Atque novam lucem vaſtum tranſcurrere olympum
l. 5. Præterea ſpectat ſublimem in nube columbam
l. 4. l. 1. l 3 Quæ plauſam ingentem pennis dat, lapſaque cœlo 95
l. 1. Devolat, & ſupra caput aſtitit ; inſuper alti
l. 1. Intonuere poli, & vox reddita fertur ad aures :
l. 1. Geo. l. 4. Ecce meæ vires, mea magna potentia ; ſolus
Geo. l. 2. Ecce patri ſummi dilectus filius illum
Æ. l. 1. Audite ô gentes, & juſſa faceſſite cunctæ. 100

l. 1. Geo. l. 3. His actis deſerta petit ſpælæa ferarum
Æ. l. 3. Hic inter vaſtas rupes atque horrida luſtra
l. 8. l. 6. Ipſe quater denis jejunia longa diebus
l. 6. l. 4. Pertulit, interea ſtygiis ſeſe extulit undis
l. 1. l. 7. Tartareæ ſedis dominus, ſtagnantis averni 105
l. 7. Incola, qui manes imos, noctemque profundam

l. 7. Horrendo premit imperio, cui triſtia bella,
l. 7. Iræque, inſidiæque, & crimina noxia cordi.
l. 7. Hic ſolet unanimes armare in prœlia fratres.
l. 8. l. 7. Atque odiis verſare domos; huic nomina mille,
l 12 Mille nocendi artes; hic flammea lumina torquens 111
l. 1. l. 4. Peſtiferas aperit fauces, & voce ſuperba
l. 1. l. 3. Affatur cœli regem, atque ita turbidus infit:
l. 2. Nate patris ſummi qui cœlum numine torquet,
l. 8. l. 5. Fac cererem correptam undis hæc horrida ſaxa.
l. 1. l. 2. Cui *Chriſtus:* nequeunt hominis producere vitam, 116
Geo. l. 4. Dona laboratæ Cereris, verum ore loquellis
Geo. l. 1. Quas fundit pater omnipotens, his ducere vitam,
Geo. l. 4. Poſſunt, hæ dulcem præbent mortalibus eſcam.
Geo. l 1. Tunc inimicus atrox magno ſtridore per auras
Æ. l. 4. Attollit *Chriſtum* volat ille per aëra magnum 116
l. 6. Atque levis tandem templi ſuper aſtitit arce.
l. 3. His *Chriſtum* aggreditur dictis, ac talia quærit:
l. 1. l. 4. Nate patris ſummi fac toto corpore præceps
l. 4. Ad terram mittas tete; deus æthere ab alto 120

Aligeros

l. 2. l. 9. Aligeros mittet vigiles, qui te agmine denſo
l. 10. Servabunt, nullo violabis vulnere corpus.
l. 9. l. 12. *Chriſtus* ad hæc: fruſtra tentas regem ætheris alti
l. 2. l. 11. Talibus inſidiis deludere, talia fatus
l. 4. Ecce iterum *Chriſtus*, mundum qui numine fulcit,
l. 3. l. 2. Tollitur in cœlos humeris ſubeunte Satana.
Geo. l. 1. Geſtatur liquido ſublimis in aëre *Chriſtus*;
Æ. l. 5. Tunc procul excelſo demiſſus vertice montis
l. 1. Conſtitit, hinc mare velivolum, terraſque jacentes,
l. 1. Littoraque, ac late populos dum deſpicit orbis,
l. 1. l. 2. Alloquitur rurſus *Chriſtum* rex noctis opacæ
Ec. 9. l. 7. Hæc equidem mea ſunt, ſi me venerabere votis
Ec. 5. His te nos regnis donabimus: accipe jura
Æ. l. 1. Da populis, moreſque viris, & mœnia pone.
l. 1. His dictis *Chriſtus* graviter commotus, abire
l. 1. Imperat, & tali fugientum eſt voce ſequutus:
l. 1. l. 4. Maturato fugam, & ſub triſtia tartara vade,

Hortator

l. 6. l. 3. Hortator ſcelerum, cœli prece numen adora.
l. 3. Tu ſoli cane vota deo, dominumque potentem
l. 3. l. 6. Supplicibus ſupera donis, at triſtis averni
l. 8. Rex turbatus abit, fugit ilicet ocyor Euro,
l. 8. Infernumque petit, pedibus timor addidit alas.
l. 6. Tunc cœli proceres cœlo venere volantes.
l. 6. l. 7. Præpetibus pennis, mulcebant æthera cantu,
l. 1. Et *Chriſto* domino Bacchum Cereremque miniſtrant.

l. 6. His actis properè exequitur præcepta parentis,
l. 2. l. 4. Se variis ſignis monſtrans genus eſſe Jehovæ.
l. 1. Eſt urbs Hebræi *Kanah* cognomine dicunt,
l. 4. l. 3. Hic hymenæus erat; *Chriſtus*, ſociique vocati
l. 1. Geo. l. 1. Adſunt, occumbunt epulis, curaſque reſolvunt
Æ. l. 8. Poſtquam exempta fames, & amor compreſſus edendi,
l. 1. l. 8. Exhauſtum eſt vinum; *Chriſtus* ſublata reponi
l. 8. Geo. l. 2. Pocula cuncta jubet dulceſque à fontibus undas
Æ. l. 5. l. 3. Sex urnis fundi; mox unda rubeſcere cæpit,

Et

Æ. l. 4. l. 3. Et latices fiunt ſpumantis pocula Bacchi.
Æ. l. 5. Illum admirantur cum vina liquentia fundit,
Æ. l. 1. l. 7. Impleretque mero pateras, ſtupet inſcia turba,
l. 1. Atque iterum in menſa laticum libavit honorem.
l. 1. Fit ſtrepitus tectis, vocemque per ampla volutant
l. 1. Atria, dependent lychni laquearibus altis,
l. 1. Hinc abiens *Solymam* petiit, templumque reviſit.
l. 2. Hic ubi debebant aris imponere honorem
Ec. 4. l. 2. Mutabant merces; ubi tendere rite ſupinas
Ec. 7. l. 2. Ad cœlum cum voce manus plebs ante ſolebant,
l. 1. l. 12. Dum pecudes vendunt, templum fecere prophanum
l. 3. Haud impune tamen, nec talia paſſus *Jeſus*.
Geo. l. 3. Verbera torta parat, juveneſque ſeneſque flagellat
Æ. l. 5. Nunc dextra ingeminans ictus, nunc ille ſiniſtra
l. 5. Nec mora, nec requies; quam multo grandine nimbi

Culminibus

l. 5. Culminibus crepitant, ſic denſis ictibus heros
l. 5. Creber utraque manu pulſat verſatque profanos
l. 9. l. 6. Immiſitque ſugam cunctis, atque intonat ore:
l. 4. l. 12. Hic precibus locus eſt; at non ſpelunca latronum
l. 6. Tunc *Chriſtus* paſſim tota regione vagatur
l. 6. Multa docens, ſortemque animo miſeratus iniquam 175
Geo. l. 4. Ignavæ plebis, varia & miracula rerum
G.l.2.Æ.l 2. Efficit auxiliumque tulit mortalibus ægris,
Geo. l. 3. Dum medicas adhibere manus ad vulnera gaudet
Geo. l. 4 Omnes queis triſti languebant corpora morbo,
Geo. l. 3. Quive ferunt fœdam ſcabiem, turpeſque podagras, 180
Geo. l. 3. Atque hi quorum artus depeſcitur arida febris,
Æ. l. 3. Linquentes dulces animas, aut ægra trahentes
E.10.l.9.l.5. Corpora; quin ſurdos, mutos, & tabida membra
Æ.l.6.G.l.3. Atque oculis captos, vel quos ſtupor urget inertes, 184
Geo.l.1.l.3. Omnibus his verbo morbos compeſcuit omnes.

Non

Æ. l. 6. Non mihi ſi linguæ centum ſint, oraque centum
l. 6. Ferrea vox, omnes ſævas comprendere peſtes,
l. 6. Omnia morborum percurrere nomina poſſum
l. 9. l. 7. Quos dominus virtute ſua, non arte levabat.

l. 8. Eſt mare * quod muros *Tyberiadis* alluit urbis
l. 7. Fluctibus, huic raucus fluvio *Jordanis* amæno
l. 7. Vorticibus rapidis, & multa flavus arena
l. 2. Influit, hæc *Chriſtus* greſſus ad littora tendit,
Geo. l. 2. Et ſecum in ſicca ſolus ſpatiatur arena.
Æ. l. 5. Famaque finitimos, & clari nomen *Jeſu*
l. 5. Excierat: læto complerant littora cætu
l. 5. Viſuri *Chriſtum*, pars atque audire parati;
l. 4. Currentes cernas omnique ex urbe ruentes:
l. 6. Ac veluti in pratis ubi apes æſtate ſerena
l. 6. Floribus inſidunt variis, & candida circum
l. 6. Lilia funduntur, ſtrepit omnis murmore campus
l. 2. Haud ſecus *Abramidæ* necnon Romana juventus

* Hic fuit lacus *Geneſareth*, qui ob amplitudinem mare vocatur.

l. 7. Undique collecti coeunt, Chriſtumque premebant.

l. 6. Forte autem binæ ſtabant in littore puppes,

l. 1. Una fuit *Petri*, hanc *Chriſtus* conſcendit, & altis

l. 4. l 3. Conſedit tranſtris; populumque ex nave docebat. 206

l. 3. Poſtquam conticuit; factoque hic fine quievit

l. 7. Tendere iter velis, portumque relinquere *Chriſtus*

l. 1. Imperat, atque imo ſubmergere retia ponto.

Geo. l. 4. Cui *Petrus*: quamvis noſtros experta labores

Æ. l. 6. (Sed fruſtra) nox ſit, quia fert ita corde voluntas

Geo. l. 4. Parebo, atque iterum duro indulgebo labori.

l. 4. Ecce autem ſubito vaſti gens humida ponti

l. 4. Agnovit dominum vitreiſque ſedilibus omnes

l. 4. Obſtupuere, imo ludentes gurgite piſces, 220

Æ. l. 8. Æquora verrebant caudis, æſtumque ſecabant,

l. 6. Atque omnis turba ad naves effuſa ruebat

Geo. l 2. Immenſi pelagi proles, & retia complet.

Geo. l 1. Tum *Petrus* ſociique trahunt mox humida lina;

Æ. l 1 G. l. 2. Implentur ambæ naves, genus omne natantum

Puppibus

l. 7. l. 5. Puppibus incumbens, immani pondere naves
l. 6. l. 1. Involvebat àqua, & vaſto ſubmergere ponto
l. 1. Incipit, ac *Petro* ſolvuntur frigore membra,
l. 1. Ingemit, & duplices tendens formidine palmas
l. 1. Talia voce refert: Tu cujus numen adorant,
l. 5. Nereidum Phorcique greges panopæaque virgo,
l. 5. Et ſenior Glauci chorus, Inouſque Palæmon,
l. 5. l. 3. Tritoneſque citi, ſcelerato excedito navi,
l. 3. l. 2. Linquito pollutum hoſpitium, ſcelerumque miniſtrum,
l. 3. l. 9. Da *Chriſte* auxilium, & noſtro ſuccurre labori.
l. 5. l. 2. Eripe nos miſeros letho, & ſcelus omne remitte
l. 4. l. 11. Cui *Chriſtus*: confide Petre, & timor omnis abeſto
Geo. l. 1. l. 1. Tu genus æquoreum laqueo captare ſolebas
Æ. l. 9. Mox homines diſces captare & fallere verbo.
Æ. l. 9. Me ſequere & dominum Caſus complectere in omnes:
l. 9. Nulla tuis ſine me quærerur gloria rebus:
l. 5. Hæc ubi dicta; perunt portus, & vela ſecundi
l. 5. Intendunt Zephyri, fertur cita gurgite navis,

Anchora

l. 6. Anchora de prora jacitur; ſtant littore puppes.

l. 4. Progreditur *Chriſtus* comitum ſtipante caterva.

l. 12. Cuncta manu medica curabat languida membra,

Geo. l. 2. Auxiliumque tulit præſens dominiſque, miniſtriſque 247

Geo. l. 2. Et pueris ſimul, & ſedibus medicatur anhelis.

Æ. l. 10. Jamque propinquabat muris portiſque *Naimæ*;

l. 6. l. 1. Lugentem * viduam concurſu accedere magno

l. 2. Conſpicit admirans numerum, matreſque, viroſque; 251

l. 7. Filius huic matri miſeræ, proleſque virilis

l. 1. Una fuit, quæ prima oriens erepta juventa eſt.

Æ. l. 6. G. l. 4. Hujus frigentis corpus, vitâque carentis

* Lugentem] Immoderatus luctus prohibitus fuit Judæis fuit in Deut. cap. 14. nempe laceratio corporis, evulſio crinium, ſed non laceratio veſtium, propinqui enim mortui veſtimenta lacerant, nec in illa domo comedunt die illo, ſed foris, nec comedunt carnes, nec bibunt vinum, niſi fuerit ſabbatum, nec per 7 dies luctûs lavare corpus, aut unguentis perfundere, lectum in pavimento ſternunt, nudis pedibus ſequuntur funus, &c.

Vid. *Munſter.*

Exportant

GEO. l. 4. Exportant * tectis, & triſtia funera ducunt.
Æ. l. 11. Ducitur infœlix mater confecta dolore
l. 11. Pectora nunc fœdans † pugnis, nunc unguibus ora
Ec. 5. Flebat defuncti corpus miſerabile nati.
Æ. l. 5. At *Chriſtus* caſu matris concuſſus acerbo
GEO. l. 4. Ingemit, & triſtes juſſit deponere curas;
Æ. l. 11. Tunc tetiget pheretrum, & tolli miſerabile corpus
l. 11. Imperat exanimum juvenem, pheretroque repoſtum
l. 7. Alloquitur, juſſitque ad limina ſurgere vitæ
l. 4. l. 2. Audiit exanimis, ſubitoque à morte revixit.
l. 3. Hic populus paulum aſpectu conterritus hæſit;

* Exportant] Extra urbes tam Judæi quam Romani mortuos ſepeliebant. Hi propter ignis periculum quia corpora defunctorum cremabant, ne hoſtilis immanitas cadavera erueret e ſepulcris, illi autem ne urbs fædo cadaverum inficeretur.

† Fœdans] Magnus fuit Viduæ dolor, quia mulier—Vidua—filium amiſit—unicum filium—in juventutis flore.

l. 1. Spemque, metumque inter dubius, ſeu vivere credat,

l. 1. l. 12. Sive extrema pati deluſus imagine falſa.

l. 5. l. 10. Agnoſcunt tandem revocatum à morte ſodalem,

l. 1. Nec ſe deluſos vana ſpe. Protinus omnes

Ec. 5. Lætitia voces ad cœli ſidera jactant;

Æ. l. 4. Et *Chriſti* laudant magnum, & memorabile nomen.

l. 6. l. 3. His demum exactis, mox ſeſe à mœnibus heros

l. 3. Omnipotens *Chriſtus* multis comitantibus aufert,

G. l. 4. Æ. l. 1. Littora nota petens, navem tunc forte paratam

l. 5. Corripuit, ſocioſque jubet conſidere tranſtris.

l. 4. l. 3. Solvunt vela citi; terræque urbeſque recedunt;

l. 3. Certatim ſocii feriunt mare, & æquora verrunt.

l. 8. Interea in puppi, gelidaque ſub ætheris axe,

l. 8. Cum *Chriſtus* variis turbatus pectore curis

l. 8. Procubuit, ſeramque dedit per membra quietem:

l. 1. Incubuere mari, totumque à ſedibus imis

l. 1. Unà Euruſque Notuſque ruunt, creberque procellis

Africus

l. 1. Africus, & vaſtos volvunt ad littora fluctus.
l. 1. Inſequitur clamorque virûm, ſtridorque rudentum.
l. 1. Eripiunt ſubito nubes cœlumque, diemque
l. 1. Nautarum ex oculis, ponto nox incubat atra,
l. 1. Intonuere poli, & crebris micat ignibus æther,
l. 1. Præſentemque viris intentant omnia mortem.
l. 3. At ſociis ſubita gelidus formidine ſanguis
l. 3. l. 7. Diriguit, cecidere animi, tremor occupat artus.
l. 3. Ipſe gubernator *Petrus* formidine ſanguis,
Geo. l. 2. l. 4. Abrupit *Chriſto* ſomnos & voce fatigat:
l. 4. Nate Deo, potes hoc ſub caſu ducere ſomnos?
l. 6. Heu quantis pelagi jactamur, cerne, periclis.
l. 5. Te ſocii miſeri per tanta pericula vecti
l. 5. Oramus prohibe infanas a navibus undas.
l. 2. Aſpice nos placidus, precibus ſe flecteris ullis,
l. 2. l. 5. Auxilium da *Chriſte* tuum, & nos eripe letho.
l. 1. l. 8. *Chriſtus* ad hæc: revocato animum, atque abſiſte precando
l. 8. Viribus indubitare meis; fiducia ceſſit

l. 8. l. 6. Quò tibi *Petre* mei? poſſum namque omnia; nobis

l. 1. Et mulcere dedit fluctus, & tollere vento

l. 1. Æterno imperio Divum pater atque hominum rex;

l. 1. Nimborumque facit, tempeſtatumque potentem.

l. 1. An cœlum terramque meo ſine numine venti

l. 1. Miſcere, & tantos audebunt tollere moles? 306

l. 1. Quos ego; ſed motos præſtat componere fluctus.

l. 5. His ubi læta *Petri* permulſit pectora dictis,

l. 1. l. 9. Eurum ad ſe Zephyrumque vocat, quos increpat ultro;

l. 1. Collectaſque fugat nubes, ſolemque reducit 310

l. 6. l. 1. Purpureum & dicto citius tumida æquora placat:

l. 1. Ac veluti in magno populo cum ſæpe coorta eſt

l. 1. Seditio, ſævitque animis ignobile vulgus.

l. 1. Jamque faces & ſaxa volant, furor arma miniſtrat;

l. 1. At pietate gravem & meritis ſe forte virum quem 315

Conſpexere,

l. 1. Conſpexere, ſilent, arrectiſque auribus adſtant;

l. 1. Ille regit dictis animos ac pectora mulcet.

l. 1. Sic cunctis pelagi cecidit fragor, æquora poſtquam

l. 1. l. 10. Temperat, & rapidi compeſcit murmura venti.

l. 1. l. 10. Mirantur turba quis ſit cui tanta poteſtas,

l. 1. l. 6. Imperiumque datum pelagi; qui voce coercet

l. 1. Luctantes ventos, tempeſtaſque ſonoras.

G. l. 1. Æ. l. 11. O qui ventorum moderaris flamina, cujus

l. 4. Imperio fluctus parent, ac juſſa capeſcunt:

l. 1. l. 6. Fluctibus in mediis pereunti porrige dextram,

l. 1. Quem Satan in Syrtes urget miſerabile viſu,

l. 1. Illiditque vadis, atque aggere cingit arenæ.

l. 5. Subſidant undæ, fugiant vaſto æthere nimbi;

l. 6. Ut me confectum curis, morbiſque gravatum.

l. 3. Accipias tandem tuto placidiſſimè portu.

l. 6. Poſtquam omnis ceſſit furor, & rabida unda quievit

l. 1. Mox *Gadarenorum* pleno ſubit oſtia velo:

l. 6. l. 2. Hìc illi occurrunt juvenes duo mente furentes;
l. 6. His rabie fera corda tument; hos concutit intus
l. 3. l. 2. Spiritus obſcœnus ſtimulos ſub pectore vertens.
l. 6. Non vultus, non unus erat color, uſque fatigat
l. 6. Os rabidum fera corda domans, fingitque premendo. 337
l. 3 G. l. 3. Hic inter tumulos, & fœda cadavera degunt;
G. l. 1. Æ. l 12. Horrendoſque cient gemitus; micat acribus ignis
l. 6. Ex oculis; rumpunt ferrum, tractaſque catenas.
l. 4. l. 6. Quin ipſi proprios, dum ſævit ſpiritus intus 341
Geo. l. 3. (Dii meliora piis, erroremque hoſtibus illum)
G. l. 3. Æ. l. 4. Diſciſſos duris laniabant cautibus artus.
l. 7. l. 3. Sic ambo ad *Chriſtum* rapidi per curva feruntur
l. 11. Littora, nunc tales rumpebant pectore voces:
l. 1. Nate patris ſummi, qui res hominumque Deûmque 346
l. 1. Æternis regit imperiis, & fulmine terret;
l. 4. l. 6. Cur nos ante diem pœnis crudelibus urges?
l. 2. Nondum ſumma dies, nec ineluctabile tempus

l. 6. Venit, cum clauſos tenebris, & carcere cæco,
l. 6. Nos exercebis pœnis per ſæcula cuncta. 351
l. 4. l. 3. Sed ſi nos hinc ire jubes, ſi pellere noſtro
l. 3. l. 6. Hoſpitio cupias, quia fert ita corde voluntas,
l. 3. Paremus, verum liceat ſuccedere porcis *
Ec. 1. Quos celſa pendere procul de rupe videmus.
l. 1. l. 4. Annuit his *Maria* genitus; tunc ocyus omnes
l. 7. Tartarei fratres intrant pleno agmine porcos
l. 4. Præcipiteſque ruunt ſummo de vertice montis
l. 7. l. 6. In mare vicinum, medioque ſub æquore mergunt:
l. 11. l. 5. Setigeroſque ſues urbeſque timoribus implent.
l. 7. Tamque volat ſubito *Gadarena* per oppida rumor 361
l. 3. Sparſiſſe in fluctus, vaſtoque in gurgite *Chriſtum*.
l. 3. l. 9. Immerſiſſe ſuos; portis ruit omnis apertis
l. 6. l. 3. Turba ſenum ac juvenum, votis, manibuſque ſupinis
l. 1. l. 3. Orabat dominum *Gadarena* excedere terra.

* Porcis] In porcos permittuntur intrare forte, quod Judæi contra legem eorum, porcos alebant.

VIRGILIUS EVANGELISANS.

LIBER III.

ARGUMENTUM.

Hæmorissa sanata.——*Filia* Jairi *vivificata.*——Magdalena *venit ad Christum.*——*Ille abiit in desertò, super mare ambulat.*——*Sanat quemdam* 38 *annos morbo laborantem, ad aquam* Bethesdæ.——*Transfiguratio in monte* Thabor.——*Resurrectio* Lazari

1. 3. INterea mulier macie confecta suprema,
1. 3. Cui miseræ toto manabat corpore sanguis *
1. 5. 1. 2. Bissenos annos; in densum protinus agmen
1. 2. 1. 4. Injecit sese, ut tunicæ contingere limbum
1. 8. Possit, quæ *Christum* tenui velabat amictu.

* Sanguis] Ambrosius putat hanc fuisse *Martham Lazari* sororem.

Vix

l. 6. l. 3. Vix manibus tetigit domini velamina ſacra
l. 6. Cum morbi ceſſit furor, & rabida, unda quievit
l. 6. Sanguinis; admirans mulier venerabile numen
l. 12. *Chriſti*, humilis ſupplexque oculos, dextramque precantem 9
l. 3. Protendit; *Chriſtus* dextram non multa moratus
l. 3. Dat miſeræ, atque animum præſenti pignore firmat,
l. 9. Ecce autem *Chriſto* perfertur nuncius, implens
l. 3. Lugubri clamore locum, natamque *Jairi*
l. 6. l. 5. Extinctam referens; *Chriſtus* ſperare ſalutem
l. 5. Juſſit & afflictis melius confidere rebus 15
l. 8. l. 11. Tunc dextram extinctæ tetigit, blandiſque vocavit
l. 4. Vocibus, illa graves oculos attollit, & alto
l. 4. Quæſivit cœlo lucem, guadetque reperta.
l. 7. His patris extincta ſuſpenſam blanda viciſſim
l. 7. Geo. l. 4. Guadia pertentant mentem; dulcedine lætæ 20
l. 3. Ec. 5. Mirantur turbæ, *Chriſtum*que ad ſidera tollunt.

Poſthæc

l. 1. Posthæc dum victu vires revocarit *Jesus*,
l. 7. *Magdalena* venit furiarum infecta venenis;
l. 3. Et *Christi* genua amplectens, genibusque volutans
l. 1. Hærebat, lachrimisque oculos suffusa nitentes
l. 1. l. 6. Oscula figebat pedibus, fletuque rigabat, 26
l. 4. Geo. l. 4. Flaventesque comas fusas per candida colla
l. 4. l. 6. Accepit, siccatque pedes, suspirat & ungit.
l. 6. *Christe* graves hominum semper miserato labores,
l. 2. l. 4. His lachrymis vitam das, & misereris amantum.
l. 3. Ecce gemo, largoque humecto flumine vultum;
l. 6. l. 5. Da veniam miseræ, & propius res aspice nostras.
l. 1. Ad te confugio, & supplex tua numina posco,
l. 6. Alme precor miserere, potes namque omnia, sic tu 34
l. 8. Semper honore meo, semper celebrabere donis.

l. 3. l. 1. Illinc digreditur *Christus*. *Canam*que revisit.
l. 6. l. 1. Hic ille occurrit claro de sanguine princeps
l. 11. uspirans, imoque trahens à pectore vocem

Sic

l. 6. l. 5. Sic breviter fatur : natum nunc eripe letho
Geo. l. 4. *Chriſti* precor, triſti cui languent corpora morbo.
l. 12. l. 4. Heu cadet ante diem ; miſerite ſiqua parentis 41
l. 12. l. 6. Tangere cura poteſt, nati miſereri patriſque.
l. 1. *Chriſtus* ad hæc : revocato animum, nam veſci-
tur aura
l. 6. Ætherea, nec adhuc crudelibus occubat umbris.
l. 6. His dictis curæ emotæ, pulſuſque parumper 45
l. 7. l. 9. Corde dolor triſti ; diſcedit protinus illi
l. 4. l. 5. Nuncius occurrit qui certa ac læta reportat,
l. 2. Luce frui optata, ac revocatum à funere natum.

l. 1. Hinc abiens *Chriſtus*, patriam remeavit in
urbem
l. 4. Cumque introgreſſus Synagogam multa do-
cebat. 50
l. 1. Sed Phariſæorum gens atrox fluctuat æſtu
l. 2. Irarum, ſævitque animis ignobile vulgus.
l. 2. Undique collecti *Chriſtum* juveneſque, ſeneſque
l. 7. Invadunt, agitat cœcos inſania cives.

Haud

l. 7. Haud aliter quamſi magno cum flamma ſonore
l. 7. Virgea ſuggeritur coſtis undantis aheni.
l. 7. Exultantque æſtu latices, furit intus aquæ vis,
l. 7. Fumidus atque altè ſpumis exuberat amnis,
l. 7. Nec jam ſe capit unda, volat vaporater ad auras;
l. 2. Tunc *Chriſtum* pellunt ſummi ad faſtigia montis,
l. 1. Præcipitem ut ſcopuli detrudant vertice, verum
l. 6. l. 12. Præripuit ſeſe, patriaque excede iniqua:

l. 8. Tum deſerta petit vaſta ſubmota receſſu;
l. 2. Atque hic ingentem populi affluxiſſe catervam
l. 2. Admirans numerum invenit, matreſque viroſque,
l. 11. l. 2. Undique conven re animos adhibere parati
l. 4. G. l. 1. Dum ſocios docet, & veterum præcepta revolvit,
l. 1. l. 4. Auribus arrectis pendent narrantis ab ore;
l. 6. Nec audiſſe ſemel ſatis eſt juvat uſque morari.
l. 11. Sed roſeus feſſos jam gurgite Phœbus *Ibero*
l. 11. Tingit equos noctemque die labente reducit.

Ille

G l. 2. Æ. l 6. Ille dolet miſerans Inopes, tunc voce Magiſter
l. 1. *Petrum* ad ſe ſocioſque vocat: dehinc talia
fatur:
l 8. Devexo quoniam propior fit veſper olympo,
l. 1. Nec victu populus vires revocavit, iniquum
l. 9. l. 1. Eſſe puto impaſtam dimittere in oppida turbam.
l. 1. l. 5. Quare agite ſocii, Cererem depromite, plebem
l. 8. Omnem gramineo jam rite locare ſedili
l. 4. l 8. Haud ſecus ac juſſi faciunt, populumque locarunt
Ec. 1. l. 1. Fronde ſuper viridi; *Chriſtus* partitur in omnes
l. 8. Dona laboratæ Cereris, piſceſque miniſtrat.
l. 8. Veſcitur & *Chriſtus*, ſimul & Judæa juventus,
l. 1. Sic quinis oſſis & binis piſcibus, omnes
l. 2 G. l. 1. Nocte domum ſaturi redeunt, curaſque reſolvunt.
Ec. 5. l. 8. Poſtquam exempta fames, bis ſenos ecce caniſtros.
l. 3. l. 4. Reliquiis onerant Cereris, mirabile dictu.

Tum

l. 3. Tum *Chriſtus* ſocios dare ventis vela jubebat.
l. 2. Ipſe autem tacitæ per amica ſilentia noctis
l. 8. Aerii ſolus greſſu petit ardua montis.
l. 9. l. 6. Noctem illam inſomnem ducit, quin pectore ab imo
l. 5. Effuditque preces, patremque in vota vocavit,
l. 6. Ut primum dixit, preſſoque obmutuit ore,
l. 3. l. 6. Littora nota petit ſe credere fluctibus auſus,
l. 6. l. 1. Inſuetum per iter pedibus tumida æquora calcat.
l. 3. At ſociis ſubita gelidus formidine ſanguis
l. 6. l. 10. Diriguit; *Chriſtus* pavitantes increpat ultro,
l. 10. l. 11. His animos tollens dictis: timor omnis abeſto,
l. 3. l. 8. Cur animi cecidêre? ego ſum, non ſpiritus, ergo
l. 1. Durate, & voſmet rebus ſervate ſecundis.
l. 2. Hæc *Chriſtus*: *Petri* quæ vox ut venit ad aures
l. 5. In mare præcipitem puppi ſe miſit ab alta
l. 3. l. 6. Perque æquor graditur, ſed inhorruit unda tenebris,
l. 2. l. 6. l. 9. Et ſubitò venti volvunt mare, magnaque ſurgunt

Æquora

l. 5. l. 1. Æquora, mox *Petrus* mediis effuſus in undis
l. 3. l. 6. Exclamat; miſere precor, ſuccurre miniſtro
l. 7. *Chriſte* maris domitor, tempeſtatumque ſonorum.
l 7. Haud mora dat dextram *Petro*, quem tollit ab undis: 107
Geo. l. 4. Tum venti poſuêre, omniſque repente reſedit
l. 6. Flatus, & in lento luctantur marmore tonſæ.
l. 2. Feſtinat *Chriſtus* terris advertere proram, 110
l. 2. l 5. Mox ſe ad *Geneſaræ* recto fert littore portum.
l. 1. Vindique viſendi ſtudio *Judæa* juventus
l. 12. l. 7. Circumfuſa ruit, complentur littora turbis.
l. 6. l. 1. Hic ſurdos, mutos, & quos furor impius intus
l. 2. G. l. 2. Concutit, ille manu medica, vel veſte levabat,
l. 2. l. 3. Inde datum mollitur iter, *Solymam*que reviſit.
l. 10. l. 6. Porticibus quinis palus eſt hîc ſepta ſuperbis.
l. 2. l. 3. Ad quam conveniunt omnes qui corpore languent
l. 10. l. 6. Hinc atque hinc triſtes poſuere cubilia morbi;
l. 6. l. 1. Expectantque, ægri dum ſpiritus aliger alto
l. 2. l. 12. Delapſus cœlo, medicas agitaverit undas: 121

Qui

l. 2 l. 6. Qui potuit primo ſacratam innare paludem
l. 1. l. 12. Huic dicto citiùs fugit omnis corpore morbus.
Geo. l. 4. Unus erat triſti correptus corpore morbo
l. 1. G. l. 1. Ter denos octoque annos; jacuitque ſupinus
l. 3. l. 6. Extendens cum voce manus, *Chriſtum*que precatur 126
G. l. 2. Æ. l. 1. Ut vellet miſereri inopem, dextraque levare
l. 1. Ex templo *Chriſtus* mærentia pectora mulcet
Geo. l. 4. Atque animo triſtes curas deponere juſſit
l. 1. l. 4. Surge ait, ac humeris notum ſuſpende cubile.
l. 3. l. 12. Ille autem haud ſegnis ſurgens, cervice ſubivit
l. 2. G. l. 4. Sublatum lectum, magna dulcedine lætus
l. 6. l. 11. Ingreditur; dominum cœlo quoque laudibus æquat
l. 3. *Chriſto* hinc digreſſo macie confecta ſuprema
l. 3. Ignoti nova forma viri, miſerandaque cultu
l. 3. Occurrit, dira illuvies, immiſſaque barba;
Geo. l. 3. Corpore abundabat fluidus liquor, omniaque in ſe
Geo. l. 3. Oſſa minutatim morbo collapſa trahebat.

Hunc

l. 1. l. 3. Hunc ut conſpexit *Chriſtus*, non multo moratus
l. 3. l 12. Dat dextram, & verbo depellit corpore morbum. 140

l. 3. At phariſæorum *Chriſti* fama occupat aures,
l. 4. Et paſſim tot facta virum diffundit in ora.
l. 1. Illi indignantes magno cum murmure templi
l. 1. l. 9. Circum clauſtra fremunt; variis rumoribus iras
l. 1. G. l. 4. Exacuunt; *Chriſti* temnunt miracula cuncta
l. 4. l. 2. Invidia moti verbis odia aſpera jungunt:
l. 10. Quin bello expertos juvenes hortantur ad arma
l. 9. l. 7. Accenduntque iras animiſque audacibus implent.
l. 9. l. 4. Talia tum mandant; vel *Chriſtum* abſumite ferro, 149
G. l. 4. Ec. 8. Vel vinclis captum ſacram deducite in ædem,
l 9. l. 2. Illi continuo volitant; furor iraque mentes
l. 7. Præcipitant; galeam tectis rapit ille, coruſca
l. 7. Spicula fert alter, clypeumque auroque; trilicem

l. 7. Loricam induitur, fidoque accingitur enſe.

l. 11. Sic cuncti ad *Chriſtum* rapidi, totoque feruntur

l. 11. Agmine nec longis inter ſe paſſibus abſunt. 156

Ec. 8. Sed ſimul ad Dominum turba videre docentem

l. 2. l. 1. Conticuere omnes, arrectiſque auribus adſtant,

l. 3. l. 1. Attoniſque hæſere animis, dum dura cohortum

l. 1. l. 3. Pectora mulcebat dictis; nec jam amplius armis

l. 8. l. 3. Fidunt, ſed votis, precibuſque expoſcere pacem

l. 12. Coguntur, *Chriſtum*que colunt, & ad æthera tollunt.

l. 12. Verum inter primos oritur diſcordia cives;

l. 12. *Chriſtum* alii incuſant, alii miracula laudant,

l. 2. Scinditur interea ſtudia in contraria vulgus.

l. 4. l. 2. Tandem ubi concepit furias ignobile vulgus

l. 4. Sævit inops animi, totamque immenſa pe urbem 16

l. 1. l. 10. Saxa volant; *Chriſtum* ſaxis ingentibus urgen

l. 6. l. 4. Ille autem incolumen clàm ſeſe avertit, & aufe

l. 4. l. 7. Ex oculis, cæcumque luto medicatur, & inde

Ec. 10. l. 12. Diſgreſſus ſurdi reſeravit protinus aures. 17

Hi

6. l. 3. Hinc petit aerii nimboſa cacumina *Thabor*
l. 3. l. 6. Illum per ſcopulos, atque aſpera ſaxa ſequuntur
l. 3. Ec. 8. Tres tantum ſocii numero deus impare gaudet.
l. 4. Poſtquam altos ventum in montes, atque invia luſtra;
l. 9. G. l. 4. En ſubito fulget nova lux, *Chriſti*que coruſcat
l. 7. Vultus, & ardentem jactat ſub nubila lucem.
l. 1. Os humeroſque auro ſimilis, quin ipſa decora
l. 1. l. 3. Cæſaries ſplendet Phœbææ lampadis inſtar;
l. 8. Et candore nives anteibat lactea veſtis.
Ec. 7. Candidius cygnis, hedera formoſius alba
l. 1. Corpus erat, lætos oculis afflarat honores
l. 1. Quale manus addunt ebori decus, aut ubi flavo
l. 1. Argentum, Patriuſve lapis circundatur auro
l. 2. Sed ſocii ad *Chriſtum* tendunt, dum lumina *Moyſen*
l. 5. G. l. 4. *Heliam*que vident indutos veſtibus albis.
l. 6. Multa inter ſeſe vario ſermone ferebant;
l. 4. Tum *Petrus* tales rumpebat pectore voces:
l. 2. l. 1. Hic tria condamus niveis tentoria velis;

l. 1. Montibus his liceat pariter conſidere tecum.
Ec. 10. Hic equidem toto tecum conſumerer ævo.
l. 3. Vix ea fatus erat *Petrus*, cum lucida nubes
l. 1. l. 6. Circumfuſa micans, late loca lumine veſtit
l. 6. Purpureo, & talis vox reddita fertur ad aures;
l. 9. Filius hic meus eſt, mea magna & ſola voluptas;
l. 4. Hujus dicta igitur duras demittite in aures
l. 2. At trepidos comites ſævus circumſtitit horror,
l. 3. Labuntur viſu in medio, calor oſſa reliquit;
l. 5. Sed *Chriſtus* miſerans de terra ſublevat ipſos,
l. 10. l. 1. Atque animos tollit dictis, & pectora mulcet.

l. 3. His actis, tandem ſummis de montibus adſunt
l. 2. *Chriſtus* cum ſociis; comitum afluxiſſe novorum
l. 2. Ingentem invenit numerum, matreſque, viroſque:
l. 2. Inter quos, gemitus imo depectore ducens,
Ec. 5. Complexuſque ſui corpus miſerabile nati
l. 3. l. 11. Stat triſtis genitor; *Chriſto* dehinc talia fatur:

Ecce

l. 1. Ecce meum natum, quem ſpiritus impius intus
l. 2. Corripit, & miſero morbo depaſcitur artus,
G.l.3.Æ.l.11.Inque undas ignemque jacit; tum territus infans
Geo. l. 3. Æſtuat, & miſtum ſpumis vomit ore cruorem;
Æ. l. 2. Clamores ſimul horrendos ad ſydera tollit. 210
l. 5. l. 9. Hortabar ſocios miſere ſuccurrere nato,
l. 5. l. 1. Sed fruſtra, nam illis non tanta potentia; quare
l. 3. l. 2. Supplicibus votis ore miſere laborum
l. 2. Tantorum, miſere animi non digna ferentis.
l. 5. Tum graviter dictis ſocios caſtigat *Jeſus* 215
l. 1. l. 5. Patrem ad ſe, natumque vocans, ſimul increpat ipſum
l. 7. l. 2. Tartareum monſtrum, pueroque excedere cogit.
l. 6. At ſubita trepidat formidine Spiritus, inde
l 3. Digrediens, celeriqué fuga ſub tartara lapſus,
l. 4. Palentes umbras repetit, noctemque; profundam.

l. 1. Poſthæc *Bethaniæ* fert greſſum ad mœnia *Chriſtus*
l. 6. l. 2. Dumque iter accelerans carpit, mœſtiſſima *Marthæ*

Geo. l. 4. Multa gemens, largoque humectans flumine vultum 223

l. 6. l. 4. Occurrit, taleſque effundit pectore queſtus:

l. 4. *Chriſte* Deus, credo quod te demiſit Olympo

l. 4. Rex ſuperûm, cœlum ac terras qui numina torquet,

l. 1. l. 6. Ut genus humanum miſerans, in rebus egenis

l. 1. G. l. 4. Conſilio, auxilioque juves; non luce careret

Geo. l. 1. Si tua ſenſiſſet preſentia numina frater.

l. 6. l. 9. Nunc jacet exanimis, placidaque in morte quieſcit. 230

l. 3. l. 10. Quarta hæc jam lux eſt ex qua pallentia membra

l. 5. l. 9. Condidimus terra, patriaque incluſimus urna;

l. 5. Jam ſcio te precibus genitorem flectere poſſe

l. 1. Ec. 1. Explora, quodcunque petis, dabit ille prætenti.

l. 4. Talibus orabat, taleſque miſerrima fletus 235

l. 5. Dat *Martha*, at *Chriſtus* dictis ſolatur amicis,

l. 6. Olli ſic breviter reſpondens:

l. 7. l. 1. Cur tam ſollicita es, curiſque ingentibus ægra

l. 3. l. 6. Effundis lachrymas? facilis deſcenſus averni,

Noctes

l. 6. Noctes atque dies patet atri janua Ditis, 340
l. 6. Sed revocare gradum, ſuperaſque evadere ad auras
l. 6. l. 7. Hoc opus, hic labor eſt: faciem tamen optima ab umbris
l. 7. Germanum infernis ad lumina ſurgere vitæ.
l. 4. l. 6. Qui claro duxiſſe genus me credit olimpo,
l 4. l. 9. Progeniemque patris magni, qui ſydera mundi
l. 1. l. 3. Æternis regit imperiis; licet alma receſſit 246
l. 3. l. 10. Lux oculis, quamvis hunc ſomnus ferreus urget,
l. 10 Non tamen æternam claudentur lumina noctem;
l. 3. Sed vivet, vitamque per omnia ſæcula ducet.
l. 1. l. 5. Hæc ubi dicta dedit, multis cum milibus ibat
l 5. Ad tumulum magna medius comitante caterva
G.l.4. Æ.l.4. Hic *Mariam* fleviſſe videns, turbamque dolentem, 252
l. 1. Suſtulit ad cœlos ardentia lumina *Chriſtus*,
l. 1. l. 3. Dans gemitum ingentem, lachrymiſque ita fatur obortis:
l 5. l. 2. Sancte parens noſtri nunquam tibi cura recedit

l. 2. Propterea grates dignas tibi ſolvo, quod audis
l. 6. l. 1. Cum te voce voco, & ſupplex tua numina poſco;
l. 3. l. 6. Nunc pater auxilium nobis ne ſubtrahe, rebus
l. 7. l. 9. In dubiis adſis; audacibus annue cœptis
l. 6. l. 2. Sic fatur lachrymans, corpuſque exanguis amici
l. 6. l. 3. Evocat ex tumulo; corpus mirabile dictu
Æ. l. 1. Vox *Chriſti* ut primum *Laſari* pervenit ad aures,
l. 6. l. 8. Egreditur linquens antrum; rurſuſque medullas
l. 8. Intravit calor, & labefacta per oſſa cucurrit.
l. 2. Ipſe viro *Chriſtus* manicas, atque arcta levari
l. 2. l. 5. Vincla jubet; *Laſarum* revocate a morte ſalutat.
l. 2. Tum vero tremefacta novus per pectora cunctis
l. 2. l. 3. Inſinuat pavor, ut *Laſarum* videre moventem
l. 1. l. 5. Tendentemque manus *Chriſtum*que in vota vocantem.

l. 4. Extemplo *Judæ* magnas it fama per urbes,
l. 4. Tam ficti, pravique tenax, quam nuncia veri
l. 4. Hæc tum multiplici populos ſermone replebat
l. 4. Gaudens; & pariter facta, atque infecta canebat;

Veniſſe

l. 4. Veniſſe hunc *Chriſtum* regali à ſanguine cretum
l. 1. Qui Judæ terras omni ditione teneret,
Geo. l. 4. Qui populo dat jura, viamque affectat olympo,
l. 4. Dum docet ignavum vulgus, quin credula corda
l. 1. Ludit imaginibus falſis, nova pectora verſat
l. 3. Conſilia, ut poſſit *Jacobi* evertere gentem.
l. 4. Hæc paſſim dea fæda virum effundit in ora.
l. 4. Protinus ad Scribas curſum detorquet iniquos,
l. 4. Incenditque animos dictis, atque aggerat iras
l. 8. Iamque Sacerdotum primi, totuſque Senatus
l. 9. Conſilium ſummis regni de rebus habebant;
l. 7. Tum Caiphas ſolio medius conſedit avito,
l. 7. Et quaſſans caput, hæc effudit pectore dicta:
l. 10. l. 7. Quandoquidem hunc *Chriſtum* ſequitur miſerabile vulgus
l. 7. Et ſuper æthereas errare licentiùs auras
l. 8. Si finimus; nobis, noſtriſque nepotibus olim
*l. 10 l. 6. Exitium magnum immittet Romana propago.
Ec. 1. Impius hæc tam culta novalia miles habebit,
Ec. 1. Barbarus has urbes? en quo diſcordia cives

Perduxit

Ec. 1. Perduxit miſeros! heu quanta inſania *Chriſtum*
l. 1. l. 2. Poſthabitis nobis, animis opibuſque juvare?
l. 10. Accipite ergo animis, atque hæc mea figite dicta,
l. 4. l. 8. (Pro re namque loquor) ſunt nobis fortia bello
l. 8. Pectora, ſunt animi, & rebus ſpectata juventus;
l. 2. Hinc delecta virûm ſortiti corpora, furtim
l. 1. l. 9. Mittamus, *Chriſtum* incautum, & nil tale verentem
l. 1. l. 2. Clam ferro ut ſuperent, manibus vel funè revinctis
l. 6. l. 2. Adducant, poenas ſed non ſine ſanguine pendet
l. 2. Unum pro multis dabitur caput.
l. 10. Talibus orabat *Caiphas*, cunctique fremebant
l. 10. Judæi aſſenſu vario, ceu flamina prima
l. 10. Cum deprenſa fremunt ſilvis, et cæca volutant
l. 10. Murmura venturos nautis prodentia ventos.
l. 7. l. 10. Poſtquam dixiſſet, ſolio tum protinus aureo
l. 10. Surgit, *Saracidæ* medium quem ad limina ducunt.

At

l. 2. At quia ſumma dies, & ineluctabile tempus
l. 8. l. 4. *Chriſti* nondum aderat, tacitus decedere terra
l. 2. Judæa ſtatuit; tunc *Ephrem* obſcurus in urbe
l. 6. Delituit, poſt hæc tota regione vagatur
l. 12. l. 5. Occulte, medicans mortalibus inter eundum.

l. 1. Interea accumbens epulis *Simonis* in aede 314
l. 1. Cum *Laſaro*, plebem concurſu accedere magno.
l. 5. Aſpicit, ut *Laſſarum* revocatum à morte videret,
l. 6. Circumſtant animæ dextra, lævaque; frequentes:
Geo. 4. Sed liquidum *Mariæ* ambroſiæ diffudit odorem,
Geo. 4. Quo ſacram *Chriſti* frontem perduxit, at illi
Geo. l. 4. Dulcis compoſitis ſpiravit crinibus aura; 320
Geo. l. 4. Ambroſiique pedes perfuſo rore madentes
l. 1. l. 6. Spiravêre; ira *Judas* concuſſus acerba
l. 6. l. 5. Æſtuat, & *Mariam* dictis caſtigat amaris.
l. 4. At *Chriſtus* quanquam *Judæ* lenire furorem
l. 4. l. 7. Conatur dictis, & ſævam flectere mentem, 325
l. 5. Quem nec longa dies, pietas nec mitigat ulla,
l. 4. Nec Chriſti voces ullas tractabilis audit;

l. 6. Ille tamen ſœvos oculos averſus habebat,
l. 6. Nec magis ineapto vultum ſermone movetur,330
l. 6. Quàm ſi dura ſilex, aut ſit Marpeſia cautes ;
l. 4. Sed trepida & cœptis immanibus eſſera mens eſt.
l. 4. l. 6. Tandem ſanguineos oculos, & torva tuentes
l. 6. l 7. Volvens proripuit ſeſe, atque excelſa petivit
l. 7. l. 12. Tecta ſacerdotum, *Chriſtum*que incuſat apertè
l. 1. l. 12. Quem capere inſidiis promittit perfidus ultro.

VIRGILIUS

VIRGILIUS EVANGELISANS.

LIBER IV.

ARGUMENTUM.

Chriſtus aſcendit ad Solymam.—— Paſcham cum diſcipulis edit. Pedes eorum lavat.—— Sacram cœnam inſtituit.—— In hortum ſeceſſit paſſio ejus ibi —— Oſculo proditur, inde in Caiphæ *ædem deducitur.*

l. 1. DUMQUE novas artes *Judas*, nova pectore verſat

l. 4. Conſilia, inſontem ſi fallere poſſit amicum,

l. 2. l. 6. Urbem aſinâ vectus repetit nil territus heros;

l. 6. l. 2. Quem trepidi ſocii comitantur paſſibus æquis

l. 1. At primum ut celſæ faſtigia ſuſpiſit urbis

l. 1. *Chriſtus*, & adverſas adſpectat deſuper arces,

Dat

l. 11. Dat gemitum ingentem, lachrimiſque iter fatur abortis:

Geo. l. 2. O fortunatam nimium tua ſi bona noſces

Æ. l. 16. *Jeruſalem*, tu quæ mactas crudeliter omnes

l. 7. Ec. 7. Enſe oratores, quos ad te mittimus, eheu

Æ. l. 4. Cur mea dicta negas duras dimittere in aures?

Æ. l. 4. l. 5. Quo ruis? aut quis te noſtris amplexibus arcet?

l. 4. l. 3. Te proper lachrymas fundo: te propter eandem?

l. 1. Volvere tot caſus volui; tot adire labores.

Æ l. 1. Ec 3. Tu tamen intentas mortem mihi peſſima, quamvis

Geo. l. 4. Te veniente die, te diſcedente docebam.

Ec. l. 7. Heu *Solyma! Solyma!* quae te dementia cepit?

l. 4. Nec te noſter amor, nec te mea verba movebunt?

Ec. l. 2. Nil noſtri miſerere? mori me denique cogis?

l. 4. En quia nec precibus noſtris, lachrymiſve moveris,

l 2. Inſtat ſumma dies, & ineluctabile tempus

l. 1. l. 2. Quo templum hoc immane, ingens, à culmine celſo

l. 2. Corruet, et victa dominabitur hoſtis in urbe.

Prater

l. 2. Præter disjectas noles, avulsaque saxis

l. 2. Saxa nihil cernes & mistum pulvere fumum :

l. 2. Romanos muros, totamque a sedibus urbem

l. 9. Eruet ; heu quantæ strages quot funera passim ?

l. 11. Millia multa virum morientia corpora, nec non

l. 6. *Jordanem* rubro spumantem sanguine cerno ;

l. 12. Et late campos Judæorum assibus albos ;

l. 4. Tales ille suo rumpebat pectore questus.

l. 7. Jamque iter emensus, turres & tecta *Sionis*

l. 7. Ardua prendebat *Christus*, murosque subibat :

l. 6. l. 11. Cum subito turbæ, decisis undique ramis

G. 2. A. 5. Palmarum occurrunt, vocesque ad sydera jactant :

l. 2. G. 11. Exuviisque vias sternunt, palmasque ferentes

l. 11. l. 2. Procedunt circum pueri, innuptæque puellæ

l. 2. l. 5. Sacra canunt ; fremituque virûm studiisque faventum

l. 5. Concinit omne nemus, vocemque immensa volutant

l. 5. Atria, pulsati colles clamore resultant.

Tum

l. 12. Tum ſtudio effuſæ matres, & vulgus inermum,
l. 12. Invalidique ſenes, turres, ac tecta domorum
l. 12. Obſedêre, alii portis ſublimibus adſtant.
l 8. Mox Phariſæorum furiis exarſerat atro
l. 8. l. 1. Felle dolor, ſævaque infrendunt dentibus ira. 45
l. 1. l. 5. At *Chriſtus* templum aſcendens, factoque flagello
Ec. 4. l. 10. Mutantes merces ejecit, & increpat ultro.
l. 4. Jamque patrem manibus ſupplex oraſſe ſupinis
l. 4. l. 1. Dicitur, ut natum merito dignetur honore.
l. 7. Hic pater omnipotens mox cælo clarus ab alto
l. 7. Intonuit, radiiſque ardentem lucis & auro 51
l. 7. Ipſe manu quatiens oſtendit ab æthere nubem:
l. 1. l. 6. Et nube ex media vox reddita fertur ad aures:
l. 5. Semper honoratum te habui ſic ſemper habebo.

l. 2. Ec. 7. Jamque dies aderat, qua gens judæa ſolebat
l. 1. l. 3. l. 2. Agni mactati conſpergere ſanguine poſtes. 56
l. 8. Non ex more dapes, non hæc Solennia tanta
l. 8. Vana ſuperſtitio, verique ignara *Jehovæ*
l. 8. Impoſuit; ſœvis gens hæc ſervata periclis

Dum

l.10.l.5.l.1. Dum necat *Ægypti* primæ vos ſpiritus ales, 60
l. 5. l. 8. Annua vota facit, meritoſque novabat honores,
l. 1. *Chriſtus* Bethaniâ ſocios præmiſit in urbem
l. 1. Ec. 1. Tecta parrare jubens, tenerumque ab ovilibus agnum.
l. 7. l. 1. Ille continuo volitant ac juſſa capeſſunt;
l. 6. Principio pinguem, tædis, & robore ſecto 65
l. 6. l. 1. Ingentem ſtruxere pyram, tum viſcera torrent;
l. 3. l. 8. Inſternunt menſam, Cererem Bacchumque miniſtrant,
l. 1. l. 10. Agnum in fruſta ſecant: *Chriſtus* fidique ſodales
l. 6. Ec. 10. Circumſtant, agno ac herbis veſcuntur amaris.
l. 8. Poſtquam exempta fames, & amor compreſſus edendi, 70
l. 12. Ec. 6. Veſtem deponit *Chriſtus*: ſimul incipit ipſe
Geo. l. 1. Certatim pedibus ſociorum infundere Lymphas;
l. 4. l. 9. Et madidos ſiccare parat, namque optimus heros
l.2. Geo.l.4. Circundans humeris longis mantilia villis
l. 3. l. 4. Ipſe lavat, ſiccatque pedes, *Petrum*que refellit
Ec.3.l.2,l.4. Fonte recuſantem tingi. Poſtquam abluit omnes

l. 10. l. 8. Aſſurgit *Chriſtus*, tunicaque inducitur artus;
l. 4. l. 3. Incubuitque toro, rupitque hanc pectore vocem:
l. 9. l. 6. Vidiſtis me fonte pedes laviſſe, viciſſim
l. 1. G. 1. Hoc agite inter vos, vobis amor omnibus idem
l. 4. l. 3. Sit precor, æternam pacem concordia firmet 81
l. 12. Vos inter; virtutem ex me verumque laborem
l. 6. l. 2. Diſcite, nam vobis ſubeunda pericula pro me.
l. 1. Per varios caſus, per tot diſcrimina rerum
l. 1. Tenditis in Cœlum, ſedes ubi fata quietas 8;
l. 1. l. 3. Oſtendent, ſed vos omnes ſuperate labores,
l. 1. l. 12. Et revocate animos; namque hæc mea dextera ſemper
l. 12. Defenſos; dabit, & magna inter præmia ducet.
l. 1. Durate, & voſmet rebus ſervare ſecundis.
l. 6. Sed frons læta parum & dejecto lumina vultu 90
l. 10. Cogunt me obductum verbis vulgare dolorem;
l. 11. Præcipitant curæ, turbataque funere mens eſt.
Ec. 9. Quod ſemper veriti fuimus, nunc inſtat agendum;
l. 5. l. 11. Quidam ex hoc numero ſtatuit me tradere letho.

Accipere

l. 4. Accipere hanc animam meque his exolvere curis 95

l. 1. 10. Permitto, ſed tempus erit quum optaverit emptum

l. 10. Me magno intactum, & quando ſcelera iſta, diemque

l. 10. l 12. Oderit; interea ſpoliari lumine corpus

l. 4. l. 9. Non vereor, ſed multa petam per vulnera mortem. 99

l. 4. Vix, & quem dederas curſum pater alme perigi,

l. 4. Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.

l. 5. l. 6. Non tamen uſquam abero, neque vos in morte relinquam

l. 4. Sed cum frigida mors animâ ſeduxerit artus,

l 4. Ec. 3. Omnibus ecce locis adero, deponite curas.

l. 1. Talia voce refert; curiſque ingentibus æger 105

l. 1. Solatur ſocios; premit alto corde dolorem.

l. 3. l. 4. Obſtupêre omnes, pallor ſimul occupat ora:

l. 6. Multa inter ſeſe vario ſermone ferebant

l. 6. l 5. Quem ſocium incuſet *Chriſtus*, tunc maximus heros

l. 1. l. 6. Increpitans, *Judæ* fatalem porrigit offam.
l. 6. Corripit ille fame rabida fera guttura pandens:
l. 8. Hinc *Judæ* furiis mens effera, nequid inauſum,
l. 8. Aut intentatum ſceleriſve dolive fuiſſet,
G. 1. l. 6. Exit, & argento mox vitam vendit herilem.
l. 8. Tunc *Chriſtus* Cererum ſociis Bacchumque miniſtrat
l. 6. l. 1. Quæ mortis monumenta ſuæ paritur in omnes;
l. 3. Ut longum hominibus *Chriſti* teſtentur amorem
l. 6. l. 1. Et variis dictis mærentia pectora mulcet.
l. 4. Multaque præterea vatum prædicta priorum
l. 3. 7. 6. Divino ex ore evolvit, reſeratque futura;
l. 6. Incenditque animos Flatus venientis amore.
l. 6. Exin cuncta viris merorat quæ deinde gerenda;
l. 6. Et quo quemque modo fugiantque ferantque laborem
l. 10. E. 7. Poſthac *Gethſemani Chriſtus* conceſſit in hortum.
l. 1. Ingemit, & duplices tendens ad ſydera palmas
l. 1. l. 6. Talia voce refert: genitor ſanctiſſime quæſo
l. 5. l. 6. Eripe me letho, ſi fertita corde voluntas

Omnia

l. 6. l. 3. Omnia namque potes, ſed ſtet ſententia menti
l. 2. Ec. 3. Tu genitor, tibi me eſt æquum parere, querenti
l. 6. l. 5. Talibus extemplo ſudor fluit undique rivis
l. 3. Frigidus, & toto manavit corpore ſanguis;
l. 3. l. 1. Et terram tabo maculat, mox æthere lapſus
l. 4. Remigio alarum volet ecce per aera magnum
l. 5. l. 1. Angelus, & *Chriſti* ſolatur pectora dictis;
l. 9. Atque iterum in cœlum paribus ſe ſuſtulit alis.
l. 3. Nox erat, & terris animalia ſomnus habebat,
l. 5. Cum ſocii placida laxabant membra quiete;
l. 6. Tunc hos confectos curis, ſomnoque gravatos
l. 6. l. 4. Aggreditur *Chriſtus*, dictiſque fatigat amicis:
l. 4. l. 6. Præcipites vigilate viri, nunc pectore firmo
l. 6. l. 9. Nunc animis opus eſt, nam vis inimica propinquat.
l. 2. Ardentes clypeos, atque æra micantia cerno.
l. 3. l. 2. Vix ea fatus erat, ſubito cum creber & aures
l. 2. Viſus adeſſe pedum ſonitus, nam dirus *Judas*
l. 1. l. 6. l. 2. Ducens armatos pedites equiteſque propinquat.

l. 2. Obſedere fores ſtrictis mucronibus omnes ;
l. 9. Objicunt equites ſeſe ad divortia nota,
l. 9. Hinc atque hinc omnemque aditum cuſtode coronant.
l. 2. l. 4. At *Chriſtus* qui jam certæ ſuccumbere morti
l. 6. l. 4. Sponte ſua voluit tempus ſecum ipſe modumque
l. 4. l. 6. l. 4. Exigit, & *Judam* venientem haud reppulit ; aſt hic
l. 3. l. 6. *Chriſtum* ut conſpexit, palmas utraſque tetendit.
l. 11. (Nam multas habuêre faces lucet via longo
l. 11. Ordine flammarum, & late diſcriminat agros)
l. 2. Amplexumque tenet *Judas* atque oſcula figit.
l. 6. l. 2. Cui breviter *Chriſtus* : tunc oſcula figis amice ;
l. 2. l. 17. Et prodis me voce tua ? nec plura locutus
l 2. Conſtitit, atque oculis denſa agmina circumſpexit.
l. 6. l. 2. l. 1. Tum demum exclamat ; coram quem queritis, adſum.
l. 2. l. 3. l. 10. Ad vocem hanc cecidere omnes, peditesque, equitesque.

In

l. 8. l. 6. In terram ; vaſto tremuit ſub pondere tellus ;
l. 10. l. 2. Infremuere viri, gemitumque dedere cadentes.
l. 4. Ec. 9. Tum *Chriſtus* ſi me vultis deducere in urbem,
l. 5. l. 2. Fatorum hos comites dimittite ; protinus illi
Geo. l. 4. Cum clamore ruunt magno, manicisque coercent. 165
G. 4. Æ. 6. Verum ubi correptum manibus, duriſque catenis
l. 6. l. 2. Vinctum conſpexit *Petrus*, furor itaque mentem
l. 2. l. 9. Præcipitant, tantum neſcit perferre dolorem :
l. 9. Quid faciat, quâ vi *Chriſtum*, quibus audeat armis
l. 9. Eripere ? an ſeſe medios moriturus in hoſtes 170
l. 9. Inferat ? & pulchram properet per vulnera mortem.
l. 2. Non tulit hanc ſpeciem medium ſed fertur in agmen
Æ. l. 9. Ut fera que denſa venantum ſepta coronâ
l. 9. Injicit, & ſaltu ſupra venabula fertur 14
l. 9. Haud aliter *Petrus* medios moriturus in hoſtes
l. 9. Irruit, & qua tela videt denſiſima tendit.

l. 9. Solum inter cunctos *Malchum* petit, illius aurem
l. 9, l. 6. Enſe putat, verùm *Chriſtus Petrum* increpat, atque
G.l.2.Æ.l 2.Condere vagina ſtrictum jubet ocyùs enſem
l. 4. l. 9. Quid tibi vis, que mens tam dira miſerrime *Petre*,
l. 2. Impulit his cingi tellis? aut quo ruis inquit?
l. 2. Non tali auxilio, nec defenſoribus iſtis
l. 2. l. 6. Tempus egit: *Malchi* mox aurem, & tempora ferro
l. 7. l. 12. Trunca, manu medica *Chriſtus*, non arte levavit
l. 2. Ducitur interea manibus poſt tergo revinctis
l.6.l. 2. Ad ſocerum *Caiphæ* dum multa hic flagitat, adſtat
l. 2. l. 12. Miles, qui palma faciem percuſſit honeſtam.
l. 4. Diffugiunt comites, & nocte teguntur opaca.
l. 6. Sed ſolus *Petrus* caſu percuſſus iniquo,
l. 6. Proſequitur lachrymans longe & miſeratus *Ieſum* eſt

Mo

l. 6. l. 8. l. 3. Mox tamen (heu) dominum *Petrus* ter voce negavit,

Ec. 5. l. 4. Ante focum (nam frigus erat) dum ſtaret in aula;

l. 4. l. 3. l. 1. Hoc fore prædixit divino ex ore magiſter.

l. 6. l. 4. Exinde ad *Caiphæ Chriſtus* deducitur ædes.

l. 2. l. 5. l. 3. Hic falſi incuſant teſtes, atque ipſe ſacerdos 195

l. 10. l. 3. Sublimis ſolio his verbis compellat *Jeſum*

l. 2. Quiſquis es, hæc mihi nunc ediſſere vera roganti,

l. 12. l. 10. Te namque adjuro per magni numen Olympi;

l. E. 4. l. 10. Tunc ille es *Chriſtus* ſoboles *Jovis* omnipotentis?

l. 6. Cui Chriſtus: ſum nempe Dei certiſſima proles,

l. 12. l. 5. Quam poſt aeria ſublimem in ſede videbis 199

l. 7. l. 8. l. 12. Nubibus incinctam & præclare luce decoram.

l. 11. His verbis turbati animi, concuſſaque patrum

l. 12. Pectora, & arrectæ ſtimulis haud molibus iræ.

l. 9. l. 11. Diſcerpit veſtes *Caiphas*, tunc undique clamor

l. 2. l. 11. Cum fremitu horrendo magnus ſe tollit in auras.

l. 11. Haud ſecus atque alto in luco, quum forte catervæ

l. 11. Conſedêre avium, piſcoſove amne Paduſæ
l. 11. Dant ſonitum rauci per ſtagna loquacia Cygni.
l. 4. l. 2. Teſtibus haud opus eſt aliis, pro talibus auſis,
l. 2. l. 4. Pro ſcelere, exclamat *Caiphas*; dabis improbe pœnas 211
l. 5. l. 2. Accurrunt juvenes *Chriſto*que illudere certant.
G. 4. Æ. 5. Hic ſpuit ore, alter diverberat ictibus illum;
l. 1. G. 3. Involvunt alii faciem; ſtat triſtis *Jeſus*
l. 12. l. 6. Submiſſo vultu, preſſoque obmutuit ore. 215
l. 5. Irrident; erratque aures & tempora circum
l. 5. Crebra manus, duro crepitant ſub vulnere malæ.
l. 2. Hei mihi qualis erat quantum mutatus ab illo
l. 12. *Chriſto*, qui quondam conſperſit lumine montem
l. 12. *Thabor*, & è ſacris efflavit naribus ignem? 220
l. 2. O lux vera hominum! ſpes ô fidiſſima mundi!
l. 6. Quis tam crudeles optavit ſumere pœnas?
l. 6. l. 12. Cui tantum de te licuit? cur ſanguine crines
l. 2. Concretos video? quæ cauſa indigna ſerenos

l. 2. Fœdavit vultus, aut cur hæc vulnera cerno?
l. 9. l. 3. Hunc ego te *Chriſte* aſpicio, mea ſola voluptas
l. 3. l. 8. Solamenque mali? veſtri miſereſcite regis 227
l. 9. Abramidæ; ſi qua eſt pietas, in me omnia tela
l. 9. Conjicite, hanc miſeram quam primùm abrumpite vitam
l. 1. Quid meus in vos (heu) dominus committere tantum? 230
l. 1. l. 9. Quid potuit, tantas ut ſolvat ſanguine pœnas?
l. 9. Me, me, adſum qui feci, in me convertite ferrum
l. 9. Judæi, mea fraus omnis, nihil ille nec auſus
l. 9. Nec potuit (cœlum hoc & conſcia ſidera teſtor)
l. 9. Tantum infœlicem nimium delexit amicum
l. 9. Propterea te *Chriſte* deus jam pectore toto 236
l. 9. Accipio, & dominum caſus complector in omnes;
l. 9. Nulla meis ſine te quæretur gloria rebus,
l. 9. Seu pacem ſeu bella geram, tibi maxima rerum
l. 9. Verborumque fides, lachrimis tua vulnera *Chriſte* 240

Proluo,

l. 9. l. 4. l. 3. Proluo, & aſſidua magnum prece numen adoro.

G. 1. Æ. 3. At mens *Bar-Jonæ* jam dudam ſaucia curâ
l. 4. Vulnus alit venis, & cœco carpitur igne;
l. 4. Multa viri virtus animo, multuſque recurrit
l. 4. Oris honos, hærent infixi pectore vultus
l. 4. Verbaque, nec placidum membris dat cura quietem.
l. 4. Nam ſimul ac oculos contorſit lumine glauco
Æ. l. 1. In *Petrum Chriſtus*, genitum dat pectore ab imo
l. 4. Ingentem, lachrymiſque ſinus implevit obortis.
l. 5. l. 8. Me quoque magne Deus, me reſpice lumine vultus,
l. 6. l. 2. Et geminas huc flecte acies, penetralia cordis,
l. 8. l. 4. Illuſtra radiis oculorum *Chriſte* tuorum
l. 6. Ut poſſim largo fletu ſimul ora rigare.

VIRGILIUS EVANGELISANS.

LIBER V.

ARGUMENTUM.

Christus deducitur ad Pilatem. —— *Et inde ad* Herodem *flagellatus et crucifixus est, resurgit à mortuis, se ostendit Apostolis.* —— *Ascendit ad cœlum.*

l. 10. l. 3. CONCILIUM interea *Caiphas* vocat undique patres

l. 1. Conveniunt, stratoque super discumbitur ostro.

l. 2. l. 1. Armati quidam educunt è carcere *Christum*,

l. 2. Quidam adstant portis bi patentibus ære coruſci,

l. 2. Obsedere alii telis augusta viarum.

l. 2. Oppositi stat ferri acies mucrone coruſco;

Stricta,

l. 2. l. 3. Stricta, parata neci ſiquis tentaret *Ieſum*,
l. 2. l. 3. l. 4. Vi rapere; hic rurſus divino exe ore fatetur
l. 3. l. 7. l 2. Cœlicolûm ſe regi ſatum: furor iraque patrum
l. 2. l. 8. Præcipitat mentes; infrendunt dentibus omnes,
l. 6. Et *Chriſtum* falſo damnarunt crimine mortis.
l. 6. Continuo ſontem Judam ſuccincta flagello
l. 6. Tyſiphone quatit inſultans, torvoſque ſiniſtra
l. 6. Intentans angues, vocat agmine ſœva ſororum,
l. 6. l. 7. Sibilat innumeris hydris ſata nocte Magæra
l. 7. Verberaque inſonuit, tum lumina torquet Erynnis
l. 7. Flammea fumantes figens ſub pectore tædas.
l. 7. Alecto torvam faciem, & furalia membra
l. 5. l. 7. Oſtendit, penituſque in Judæ viſcera lapſa eſt.
l. 12. His agitur furiis, totoque ardentis ab ore
l. 12. Scintillæ abſiſtunt, oculis micat acribus ignis.
l. 7. l. 4. Per medias urbes agitur furibundus, & alta
l. 6. l. 7. Templa petit tremulis ululatibus æthera complet;

Se

l. 12. Se cauſam inclamans, crimenque, caputque, malorum

l. 6. 12. 6. Quæ domino inſonti acciderant quod vendidit illum

l. 2. l. 5. Hoſtibus incuſat ſeſe redditque repente

l. 1. 4. 2. Argentum, et ſcelerum furiis agitatus abivit;

l. 2. Et nodum informis lethi trabe nectit ab alta:

Ec. 7. l. 8. Illa rumpuntur miſero; deforme cadaver

l. 6. Terribili ſqualore horret; dependet amictus

l. 6. G. 3. Sordidus ex humeris, oculos ſtupor urget inertes.

l. 1. l. 6. Ora modis miris pallent, gravis halitus atro

l. 6. Corpore ſe fundens ſupera ad convexa ferebat,

l. 12. Vitaque tartareas fugit indignata ſub umbras

l. 6. l. 4. Interea *Chriſtus* peditum comitantibus armis

l. 11. l. 7. Ducitur ad ſævi ſublimia tecta *Pilati*.

l. 10. Se natum regem memorat, nomenque genuſque,

l. 10. l. 2. Quidve petat, quidque ipſe ferat; ſed *Cæſaris* hoſtem.

Judæi

l. 2. l. 11. Judæi exlamant, ſed ſeditione potentem;
l. 12. 4. 1. Everſorem aiunt Galilææ gentis, & ipſum
l. 11. Projicere incautos in aperta pericula cives.
l. 7. Talibus Abramidûm dictis defixa *Pilatus*
l. 7. Obtutu tenet ora, ſoloque immobilis hæret.
l. 7. l. 1. Intentos volvens oculus; tunc mittit *Ieſum*
l. 7. l. 10. Ad regem *Herodem*, ſolio rex ſœvus ab alto
l. 1. Ec. 5. Multa rogat *Chriſtum*, ſed reſpondere roganti
l. 1. l. 9. Dignari haud voluit: rex ira concitus albis
l. 2. 4. 2. Veſtibus indutum, irriſumque remittit *Ieſum*.
l. 6. l. 2. Tunc *Chriſtum* pedites magno clamore trahentes
l. 6. l. 8. Ante fores ſiſtunt Romani judicis; ille
l. 2. l. 4. Conſpectum in medium populi deducit *Ieſum*
l. 2. l. 4. Inſontem clamans; contrà omnes vocibus inſtant.
l. 2. Abramidæ infenſi, & pœnas cum ſanguine poſcunt.
l. 5. l. 2. Eſſe reum mortis clamant, & *Cæſaris* hoſtem.
l. 5. l. 2. Clamore aſſiduo victus precibuſque coactus,

Virgis

l. 6. l. 3. Virgis cædendum tradit tortoribus; illi
l. 4. l. 9. Cõntinuò invadunt, & candida pectora nudant,
l. 8. Atque inter ſeſe multa vi brachia tollunt
l. 8. l. 3. In numerum; largus ſequitur de corpore ſanguis.
l. 4. Tunditur aſſiduis hinc atque hinc ictibus heros.
l. 1. l. 5. Ingemit & ſacros quatit æger anhelitus artus:
l. 9. Heu multo *Chriſti* violarunt vulnere corpus:
l. 5. Multa cavo lateri ingeminant, & pectore vaſtos
l. 5. Dant ſonitus; erratque aures & tempora circum
l. 5. Crebra manus; duro crepitant ſub vulnere malæ. 65
l. 2. Quis gemitus, ô *Chriſte*, tuos quis vulnere fando
l. 2. Explicet aut poſſit lachrimis æquare dolores
l. 5. l. 9. Quis ſiccis oculis calidum de corpore flumen
l. 4. l. 6. Cerneret? & tanto ſpumantem ſanguine terram?
l. 6. l. 4. Non tamen hoc domini caſu *Judæa* movetur,
l. 4. Nec fletu ingemuit *Chriſti*, nec lumina flexit,
l. 4. Nec lachrimis vitam dedit aut miſerata magiſtratum eſt 71
l. 4. Non tibi *Sara* parens, generis non author *Abramus*

I. 4. Perfida, ſed duris genuit te cautibus horrens

I. 4. Caucaſus, Hyrcanaque admorunt ubera tigres

l. 3. 5. 4. O mihi ſi tanto manarent lumina fletu

l. 6. 5. 2. Quanto *Chriſte* tuo manavit ſanguine corpus,

l. 4. 11. G. 4. Vulnera ſacra meis guttis perfunderim, & artus

l. 7. 4. E. 3. Sanguine rorantes lachrymarum fonte lavarem.

l. 7. l. 6. Poſtquam verberibus laniaſſent corpore toto

I. 6. Tortores *Chriſtum*, lacerant crudeliter ora,

I. 6. Ora, aureſque ambas, ſpoliataque tempora ſpinis;

l. 3. l. 4. (Nam textam ex ſpinis capiti impoſuere coronam)

I. 6. Purpureaſque ſuper veſtes velamina regum

l. 6. l. 7. Injiciunt; ſolio *Chriſtus* tum ſedit in alto,

l. 10. l. 7. Geſtat arundineum rex qui regit omnia ſceptrum

l. 5 l. 2. l. 11. Mille modis *Chriſto* illudit gens barbara, quidam

l. 4. l. 11. G. l. 4. Percutiunt pugnis faciem; ſpuit alter, & alter

l. 10. l. 6. l. 1. Tundit arundinea virga regemque ſalutat

Interea

G. l. 2. Æ. l. 5. Interea ex venis ſanguis fluit undique rivis,

l. 3. l. 4. Hoc miſero decultu tandem deducitur heros 90

l. 5. l. 6. In medium cœlum, populoque oſtenditur: omnes

l. 8. (O gentem truncis & duro robore natam)

l. 3. l. 12. Clamorem immenſum tollunt, ripæque lacuſque

l. 12. Reſponſant circa, & cœlum tonat omne tumultu.

l. 5. Inſtigant cuncti ſtudiis fremituque *Pilatum*, 95

l. 9. l. 3. Ut vellet *Chriſtum* quam primum abſumere letho.

l. 7. Ille diu veluti rupes immota reſiſtit;

l. 1. l. 7. Judei ardentes inſtant, hominemque fatigant.

l. 5. l. 7. Ilicet inſontem ad mortem contra omnia *Chriſtum*

l. 7. Contra juſſa dei perverſo numine poſcunt. 100

Ec. l. 8. l. 4. Judicis uxorem ſuſpenſam inſomnia terrent

l. 2. l. 3. l. 7. Plurima de *Chriſto*; hæc lacrimis precibuſque maritum

l. 4. l. 5. Sollicitat, caſum miſerari inſontis *Jeſu*:

l. 2. l. 4. Ille quidem conatus erat dimittere *Chriſtum*,
l. 2. l. 5. Sed fruſtra; gravis ira, & inexaturabile pectus
l. 5. Judææ gentis precibus non fluctitur ullis. 106
l. 5. Non ſatis eſt *Chriſtum* pœnam traxiſſe per omnem,
l. 6. l. 3. Sed vita ſpoliare volunt, ſacrique cruoris
l. 1. l. 2. Relliquas poſcunt, tanta hos inſania cæca
l. 4. l. 9. Præcipitat tantâ populus furit improbus irâ
l. 7. Ergo ubi nulla datur cæcum exſuperare poteſtas 111
l. 7. l. 12. Conſilium, et populi natu impatientis eunt res
l. 1. G. l. 4. Poſcit aquam, tonſiſque petit mantilia villis
l. 1. l. 3. Dant famuli manibus lymphas, lavit inde cruorem
l. 6. l. 9. l. 2. Inſontem, et jurat caput ſe opponere morti 115
l. 6. l. 2. Invitum; veſtris (inquit) clamoribus actus
l. 3. l. 8. Hanc animam vobis trado, vos morte necate;
l. 7. Ipſe has ſacrilego pendetis ſanguine pœnas
l. 7. O miſeri? te *Juda* nefas, te triſte manebit
l. 7. Supplicium, votiſque deum venerabere ſeris.

Nam

l. 7. Nam mihi parta quies omniſque in limine portus. 121

l. 7. G. 2. His dictis, ſepſit ſe tectis ; jamque cohortes

l. 1 l. 11. Romani longo procedunt ordine, *Chriſtus*

l. 2. l. 11. Pone ſubit, geſtans humeris languentibus eheu,

l. 6. l. 3. Fatalemque trabem, veſtemque cruore madentem 125

l.6.Ec.3.l.9. Hunc gemini fures comitantur, cœtera turba

l. 2. l. 6. Subſequitur : matres, pueri, innuptæque puellæ.

l. 11. Fœmineum clamorem ad cœli ſidera tollunt ;

l. 6. l. 11. Effuſæque genis lachrimæ ; ſolatia luctûs

l. 11. l. 6. Exigua ingentis, ſed non indebita *Chriſto* 133

l. 1. l. 3. Has tamen increpitans verbis compellit amicis

l. 5. l. 4. Cur tante (ô miſeras) lachrimæ voluuntur inanes ?

l. 3. l. 1. Fundite pro vobis, veſtriſque nepotibus illas.

l. 10. l. 1. Vobis tempus erit, cum terque quaterque beatas

l. 3. l. 8. Dicetis ſteriles, quarum circum ubera nullos

l. 8. l. 10. Ludere pendentes pueros, & lactea colla
l. 8. l. 5. Lambere cernetis; ſed ligni pondere preſſus
l. 12. l. 1. Deficere incepit *Chriſtus*; tum turba coegit
l. 6. l. 2. *Simonem* portare crucem; ſed crimina mundi
l. 2. l. 1. Hoc ligno graviora humeris tu *Chriſte* tuliſti.
l. 6. Me quoque per flammas, & mille ſequentia tela
l. 6 l. 2. Eripis his humeris, medioque ex hoſte revellis
l. 1. Omnibus exhauſtum me caſibus, omnium egenum
l. 3. l. 1. Cœlicolum ſocias turbis; perſolvere grates
l. 1. Dignas non opis eſt noſtræ, nec quicquid ubique eſt
l. 1. Humanæ gentis, magnum quæ ſparſa per orbem,
l. 1. In freta dum fluvii currunt, dum montibus umbræ
l. 1. Luſtrabunt, convexa polus dum ſydera paſcet
l. 1. Semper honos, nomenque tuum laudeſque manebunt.
l. 6. l. 8. Ventum erat admontem cui nunc *Calvaria* nomen,

Eloquar

l. 3. l. 5. Eloquar an ſileam? Clavis affixus *Jeſus*

l. 5. l. 2. Ligno hæret, cœloque ardentiæ lumina tendit

l. 2. Lumina nam palmas ferrum terebravit acutum

Ec. l. 1 l. 3. Dat populos Chriſto ſitienti pocula fellis

Ec. l. 7. Qui populi ſaliente ſitim reſtinguere rivo

Ec. l. 7. 2. l. 1. 2. Dulcis aquæ ſolitus venerando ex ore fluentis

l. 2. At crucis immenſam quam primum attolere molem

l. 4. l. 6. Aggreditur populus cœloque educere certat

l. 5. l. 3. Tollitur in cœlum clamor tortuſque remugit

l. 3. l. 7. Mons circum, tremulis ululatibus æthera complent.

l. 4. Sol qui terrarum flammis opera omnia luſtrat

l. 4. Hoc opus infandum haud oculis pater aſpicit æquis

Geo. l. 1. Sed caput obſcura nitidum ferrugine texit.

l. 11. Conditur in tenebras altum caligine cœlum

l. 6. l. 2. At nox atra magis major circumvolat umbra

l. 6. 3. 4. Abramidas, errant cæca caligine mentes;

l. 6. 4. 6. Dum non agnoſcunt morientem, & dira ferentem

l. 6. l. 1. Supplicia, hunc hominum verum divûmque
ſatorem,
l. 2. l. 5. Sed quidam illudunt, quidam deſcendere ſuadent
l. 1. l. 6. Dividit hic veſtem, mox porrigit alter acetum.
l. 5. *Chriſti* mihi vita ſemper, dum vita manebit,
l. 5. Chare magis, *Chriſti* innumeris exercite fatis:
l. 1. l. 3. Brachia diſtendis, dimittis in oſcula vultum?
l. 1. l. 2. Ne renuas noſtro circundare brachia collo,
l. 9. l. 1. Amplexus da Chriſte tuos atque oſcula fige.
l. 6. Eripe me his invicte malis, & tu mihi cœlum
l. 6. l. 2. Porrige (namque potes) fidumque tuere miniſtrum
l. 6. Da dextram miſero, & tecum me tolle per aſtra
l. 6. Sedibus ut tandem placidis in morte quieſcam.
l. 6. l. 2. *Chriſtus* confectus curis, multòque dolore
l. 6. l. 11. Voce vocat patrem, gemituque hæc edidit alto:
l. 5. l. 4. Sancte parens cur me morientem deſeris? exin
l. 4. 3. 4. Ingemuit rurſus, dixitque noviſſima verba;
l. 4. 5. 10. Hanc animam tibi commendo pater ætheris alti

His

l. 6. l. 11. His dictis, tenebris increſcunt omnia circum:
l. 4. l. 12. Occupat os pallor, ſolvuntur frigore membra,
l. 12. l. 11. Vitaque cum gemitu tenues conceſſit in auras.
l. 10. l. 9. Olli dura quies oculis, pulcroſque per artus
l. 9. It cruor, inque humeros cervix collapſa recumbit:
l. 9. Purpureus veluti quam flos ſucciſus aratro
l. 9. Langueſcit moriens, laſſove papavera collo
l. 9. Dimiſere caput, pluvia cum forte gravantur.
l. 11. At mœſtæ matres crinem de more ſolutæ
l. 11. Ingentem gemitum tunſis ad ſydera tollunt
l. 11. l. 4. Pectoribus, reſonat magnis plangoribus æther.
l. 4. Quis tibi nunc mater cernenti talia ſenſus,
l. 4. Ec. l. 5. Quoſve dabas gemitus? quum tu miſerabile corpus
l. 4. l. 5. Proſpiceres nati, madefactum ſanguine tanto?
l. 9. l. 11. 2. Pulchraque vulneribus fœdati membra pudendis?
Geo. l. 4. Multa gemit, largoque humectat flumine vultum
l. 11. l. 9. Pectora percutient & cœlum queſtibus implens

Qualis

GEO. l. 4. Qualis populea mœrens Philomela ſub umbra
l. 4. Amiſſos queritur fœtus quos duros arator
GEO. l. 4. Obſervans nido implumos detraxit, at illa
l. 4. Flet noctem, ramoque ſedens miſerabile carmen
l. 4. Integrat, & mœſtis late loca queſtibus implet.
Æ. l. 2. Hic aliud majus populo, multoque tremendum
l. 2. Objicitur, magis atque improvida pectora turbat ;
l. 4. l. 6. Nam ſimul ac *Chriſtus* telluris operta ſubivit,
l. 6. Sub pedibus mugire ſolum, & juga cœpta moveri
Æ. l. 6. G. l. 4. Sylvarum, inſolitis tremuerunt motibus urbes;
Æ. l. 2. G. l. 2. Et tremefacta ſolo tellus avulſa que ſaxis
l. 2. l. 6. l. 8. Saxa ruunt, tremulæ patuerunt viſcera terræ.
l. 5. Ec. l. 8. Vidiſſes animas imis exire ſepulchris ;
Æ. l. 2. l. 6. Apparent intus ſacri penetralia templi,
Æ. l. 6 G. l. 4. Nam velum jam ſponte ſua diſcerpitur iſtis
l. 6. l. 4. Prodigiis actis, quidam altra vocè fatetur :
l. 1. l. 5. Hunc *Chriſtum* natum magna de ſtirpe tonantis.

Interea

l. 11. 12. Interea torror dum frangit crura latronum,
l. 4. Ut luctantem animam, nexoſque reſolveret artus,
l. 1. l. 2. Romanus validis ingentem viribus haſtam
l. 2. l. 6. In latus, inque ſacri cordis penetralia torſit,
l. 4. l. 10. Crudelis, latebraſque animæ mucrone recludit;
l. 9. Tranſadigens coſtas & candida pectora rumpens.
l. 9. 3. 9. Ecce novum pulchro manat de pectore flumen.
l. 1. l. 9. Sanguinis, & laticum; largo tepefacta crurore
l. 9. l. 4. Terra madet, fixum, ſtridet, ſub pectore vulnus.
l. 4. l. 2. Quid tibi vis miles? cur fœdas vulnere corpus
l. 12. 6. Exanimum? vita ſpoliato parcere fas eſt
l. 11. Nullum cum victis certamen & æthere caſſis:
l. 1. Romanos rerum dominos, gentemque rogatam.
l. 6. Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos.
l. 1. A. 6. Non miſero inſultare decet, non morte perempto.
l. 3. l. 2. Immerita; nullas habet hæc victoria laudes.
l. 4. l. 4. Jam ſimulac *Chriſtus* ſeſe iſto corpore ſolvit,
l. 6. Infernas ſinc ſole domus loca turbida adivit:

Pallentes

l. 4. Geo. 4. Pallentes umbras Erebi, regemque tremendu

l. 2. l. 8. Terruit, immiſſo trepidarunt lumine manes.

Geo. 4. Quaque ibat, vaſti circum gens aurea cœli, 2

l. 6. l. 4. Ibat, & obſcuram diſpellit lumine noctem;

l. 6. Et veniente deo; procul ô procul eſte profani

l. 1. l. 6. Aligeri clamant famuli, tremit impia *Judæ*,

l. 6. Geo. 4. Umbra, tremunt furiæ; tremuit rex ipſe tr
mendus,

l. 6. l. 1. Inferni, & vinctus fremit horridus ore cruent

l. 6. Sed mihi res alta terra, & caligine merſas, 2

l. 1. l. 6. Pandere nec mens eſt, nec fas ſed credere di
num,

l. 6. Quod *Chriſtus* triſtes Erebi deſcendit ad umbra

l. 11. l. 1. Interea *Joſephus* adeſt, ſupplexque *Pilatum*,

l. 1. Ipſum obteſtatur, veniam que rogabat ab ipſ

l. 11. Reddere, ac tumulo ſineret ſuccedere terræ, 2

l. 1. l. 11. Exanimum corpus domini; haud ſpernad
precantem,

l. 11. E. 11. Proſequitur venia ſuaves *Nicodemus* odores.

Ec. 2. l. 6. Miſcebat, corpuſque lavat frigentis, & ungit,
Pallid

l. 1. Pallida muneribus decoravit membra ſupremis.
l. 11. Spargitur & tellus lachrimis ſparguntur & ora
12. l. 11. At virgo mater corpus miſerabile nati 257
l. 11. Ut vidit, levique patens in pectore vulnus
l. 11. Cuſpidis Auſoniæ, lachrymis ſuſpirat obortis,
1. l. 11. Procumbens ſuperatque hærens atque oſcula figens; 260
6. l. 11. Nec via præ nimio voci laxata dolore eſt,
l. 4. Exanimumque ſinu natum complexa fovebat
l. 4. Cum gemitu, atque atros ſiccabat veſte cruores.
1. l. 6. Tum *Chriſtum* in ſaxo extendunt matreſque virique
l. 11. Qualem virgineo demiſſum pollice florem 265
l. 11. Seu mollis violæ, ſeu languentis Hyacinthi,
l. 11. Cui neque fulgor adhuc, nec dum ſua forma receſſit,
l. 11. Non jam mater alit tellus, vireſque miniſtrat.
5. 11. 12. Lintea mox veſtis producitur; hac *Nicodemus*.
1. l. 6. Cum ſocio *Chriſtum* involvunt, conduntque ſepulchro. 270

Jamque

l. 8. l. 11. Jamque ſacerdotes omnes, Præſeſque *Pilatus*

l. 9. 5. 6. Cuſtodes tumulo aſſignant, qui nocte dieque

l. 6. l. 2. Inſomnes corpus ſervent; ne forte quis illud

Ec. 3. l. 2. Excipere inſidiis tenet; mox agmine denſo

l. 9. Armati ferro, & criſtis capita alta coruſci

l. 1. l. 9. Conveniunt, omnem que aditum cuſtode co nant.

l. 9. l. 4. O vigilum ignaræ mentes! ô cæca furentum

G. 1. G. 6. Corda, quid inſano juvat indulgere labori?

Geo. l. 3. l. 1. Improbus hic labor eſt, vana hæc vigilanti namque

l. 11. Tertia lux gelidam vix cœlo amoverat umbra

l. 1. l. 5. Quum ſubito ætheriis juvenis delapſus ab aſt

l. 1. l. 35. Aliger, & fulgens Phœbææ lampadis inſtar,

l. 8. l. 5. Aera dimovit tenebroſum, & diſpulit umbras

l. 8. l. 1. Saxumque à foribus ſpeluncæ avellit, & orbi

l. 2. l. 3. Fundamenta quatit; tremere omnia viſa repe

l. 8. l. 9. Culmina tectorum; nutant cum montibus urb

l. 9. l. 6. Extemplò vigilum gelidus perdura cucurrit

l. 6. l. 3. Oſſa tremor, ſubitaque coit formidine ſangu

Labun

l. 3. l. 2. Labuntur proni in terram, & vox faucibus hecit;

l. 8. 5. 6. Speluncam repetunt matres, geminoſque tuentur,

l. 9. 3. 11. Pennatos proceres indutos veſtibus albis.

l. 2. 8. 11. Matribus hi *Chriſtum* jam ſurrexiſſe reportant.

l. 4. l. 1. Non jam (aiunt) dominus crudelibus accubat umbris

l. 1. Geo. 4. Aſt ut pollicitus ſuperas remeavit ad oras.

l. 6. 1. Geo. 1. Tartareum regem nodis aſtrinxit ahenis

Geo. 4. Illum omnes umbræ ſtupuere, atque intima lethi

Geo. 4. Tartara, cæruleoſque implexæ crinibus angues

Geo. 4. Eumenides *, tenuitque inhians tria Cerberus † ora.

Æn. l. 2. Eripuit letho ſe, ac vincula ferrea rupit

l. 6. l. 8. Mortis, & inferni ſuperavit pallida regna.

l. 11. l. 9. Ite ergo, & ſociis hæc nuntia læta referte.

* *Eumenides*, ſunt conſcientiæ cruciatus.

† Cerberus, hic ſepulcrum ſignificat.

Illæ

l. 9. 4. 11. Illæ continuo volitant, ac viſa reportant.
Ec. 5. *Petrus* lætitia voces ad ſydera jactat.
l. 5. Emicat, & ventis, & fulminis ocyor alis.
l. 5. l. 2. Lætus *Johannes* ſequitur non paſſibus æquis;
l. 9. 1. 6. *Petrus* ad hic tumulum prior introgreſſus, inanem 306
l. 6. 5. 10. Conſpexit, calcemque terit jam calce ſodalis;
l. 4. 9. 3. Qui tumulum vacuum revolutaque lintea vidit.

l. 2. l. 8. Illi hinc digreſſi, matres ſocioſque reviſunt.
l. 4. l. 7. At trepida vigiles recta ad ſublimia tendunt
l. 8. l. 2. Tecta ſacerdotum, quies narrant ordina cuncta
l. 3. l. 12. Quæ circa tumulum acciderant; tum protinus illi 312
l. 5. Invitant pretio vigiles, ac pignora ponunt;
l. 10. l. 8. Ut vulgent, ſocios clam ſubduxiſſe cadaver
l. 3. l. 4. Nocte intempeſta, placidum dum feſſa ſoporem
l. 4. Corpora per terras carpunt, dum ſæva quieſcunt
l. 4. Æquora, dum medeo volvuntur ſidera lapſu.
l. 3. l. 2. At juxta ſacrum ſtat *Magdalena* ſepulchrum
Triſtior,

l. 1. Triſtior, & lachrimis oculos ſuffuſa nitentes.

l. 3. l. 4. Hanc cœli proceres quamvis lenire dolentem 320

l. 4. Solando cupiunt, dictiſque avertere curas;

l. 3. Illa tamen lachrimas verba inter ſingula fundens

G. 4. A. 4. Amiſſum queritur Dominum; tumuloque relicto

l. 4. Incubat, illum abſens abſentem auditque videtque,

l. 4. l. 12. Nec verbis ullis (tanta eſt violentia amoris) 325

l. 12. Flectitur; ex ſuperat magis, ægreſcitque medendo

G. 4. Æ. 7. Interea *Chriſtus* ſeſe transformat in horti

Ec. 7. l. 1. Cuſtodem, & *Mariam* jactantem pectore curas,

l. 1. l. 4. Alloquitur: mulier lachrimas cur volvis inanes?

l. 2. Vix ea fatus erat, gemitu cum talia reddit: 330

l. 11. Ec. 5. Corpus ubi exanimi poſitum eſt miſerabile Chriſti?

Ec. 3. l. 9. Dic quibus in terris, aut qua regione requiram?

Ec. 10. l. 2. Ibo, & tentabo ceruici imponere noſtræ.

l. 2. Ipſa ſubibo humeris, nec me labor iſte gravabit.

l. 7. l. 2. O mulier, tunc hoc corpus ſufferre valebis
l. 12. Vix illud lectibis ſex cervice ſubirent
l. 12. Qualla nunc hominum producit corpora tellus.
l. 4. l. 6. l. 1. Sed tua magna fides; vires animumque miniſtra
l. 6 l. 2. l. 4. *Chriſte* mihi, ut puro valeam te pectore ferre.
l. 3. l. 6. l. 4. Tum *Mariam* propio compellat nomine *Chriſtus*;
l. 4. l. 6. Quæ ſimul ac notam voce cognovit *Ieſu*
l. 3. E. l. 5. Accurrit ſacroſque pedes complexa tenebat
l. 6. l. 2. Quos *Mariam* prohibet manibus contingere, donec
l. l. 1. 2. Ad patrem aſcendat, matres ex urbe Sionis
l. 1. l. 2. Lætantes adſunt, & ſanctum corpus adorant.
l. 1. Et dum Nicopolim *Cleophas* Amaonque reviſunt
l. 6. Triſtes, & paribus curis veſtigia figunt;
Æ. l. 4 Ec. l. 4. Infert ſe ſocium *Chriſtus* menteſque labantes
l. 9. l. 2. l. 1. Suſcitat, & mœſtas expellens pectore curas,
l. 10. Ultro animos tollit dictis atque increpat ultro.
l. 6. l. 8. Multa docet, varioque viam ſermone levabat.
l. 3. Sol ruit interea, & montes umbrantur opaci.

Tum

l. 8. Tum *Cleophas* parvi ſubter faſtigia tecti
l. 8. Ingentem duxit *Chriſtum*, ſtratiſque locavit.
l. 1. l. 3. Dum victu revocant vires, agnoſcere *Ieſum* 355
l. 4. Incipiunt, tamtum egregio decus enitet ore.
l. 4. l. 5. Sed ſubito ex oculis fugit ceu fumus in auras.
l. 2. l. 1. Ille mox *Solymam* repetunt, cunctiſque repente
l. 1. l. 11. Improviſi adſunt ſociis, remque ordine pandunt.
l. 4. l. 5. Se Chriſtum vidiſſe aiunt, ſanctaſque loquelas
l. 4. 1. 6. Auribus hauſiſſe, atque epulis ſimul accubuiſſe.
l. 5. 3. 1. Vix hæc ediderant, cum protinus ipſe magiſter,
Geo. l. 4. Intus dum clauſis cunctantur in ædibus omnes,
l. 1. l. 6. Reſtitit in medio, claraque in luce refulſit.
l. 1. Os humeroſque deo ſimilis, namque ipſe decoram
l. 1. Cæſariem nato genitor, lumenque juventæ 366
l. 1. Purpureum, & lætos oculis afflarat honores.
l. 3. 4. 11. Pacem optat cunctis, mox nomine quemque ſalutat.
l. 3. Hi vero ancipiti mentes formidine preſſi
l. 8. l. 6. Turbantur ſubito, tenuem ſine corpore vitam
l. 4. l. 6. Dum credunt volitare cava ſub imagine formæ;

l. 6. l. 5. Hos *Chriſtus* dubitare videns, dejecit amictum
l. 5. l. 6. Ex humeris ſacrum, atque recentia vulnera monſtrat.
G. 4. Æ. 8. Moxque favum, toſti partem quoque piſcis abedit;
l. 1. l. 10. Et ſanctum ex ſancto ſpiravit pectore flamen,
l. 2. l. 2. Datque poteſtatam ſuper omnia crimina mundi.
l. 6. l. 1. Poſthæc ſe *Thomæ* dubitanti oſtendit, & alto
l. 4. l. 3. Infixum lateri vulnus, manuumque pedumque
G. 4. Æ. 4. 2. Luce cicatrices fulgentes monſtrat, & offert
l. 12. 3. 11. Tangendus; tetigit *Thomas*, & corpus adorat.
G. 1. Æ. 2. O fortunatum *Thomam* qui vulnera *Chriſti* 381
l. 6. G. 3. Æ. 2. Vidit, & ingentem lateris tractavit hiatum!
l. 11. l. 12. Da, *Chriſte*, ut fidei manibus tua vulnera tangam,
l. 6. l. 2. Ut corde aſpiciam patulam hanc in corde feneſtram.
l. 4. l. 6. Fœlix, ô nimium fœlix, ſi credere tantum 385
l. 3. l. 4. Poſſum, quæ *Dydimus*, tetigit, vellumine vidit!

Interea

l. 2. Interea *Petrus*, ſociique ad littora tendunt;

l. 1. l. 3. Conſcenduntque æquor, fugiunt ſpumantibus undis.

l. 3. l. 2. Poſtquam altum tenuare rates, demittit in æquor

G. 1. Æ. 1. Lina *Petrus*; nulli apparent in gurgite piſces.

l. 3. l. 9. Noctem illam inſomnem ducunt, fruſtaque laborant. 391

l. 7. Jamque rubeſcebat radiis mane, & æthere ab alto

l. 7. Aurora in roſeis fulgebat lutea bigis.

G. 3. Æ. 6. Littore in extremo *Chriſtus* conſiſtit & alta

l. 6. Voce vocat ſocios, rurſuſque ſub æquore mergi

l. 4. Lina jubet; magno ſocii parere parabant

l. 4. l. 1. Imperio, & dicto citius demiſit in undas

G. 1. G. 4. Humida lina Petrus; vaſti mox humida ponti

l. 5. l. 4. Gens ruit, & magno complevit retia cætu.

G. 4. Æ. 10. Spumea ſquamoſa ſub turba immurmurat unda.

l. 3. l. 4. Agnovit vocem domini, vultumque *Joannes*. 40

Geo. 4. At *Petrus* ſeſe jactu dedit æquor in altum;

Geo. 4. Quaque dedit ſpumantem undam ſub pecto torſit.

l. 3. Tum læti ſocii proras ad littora torquent,
l. 5. l. 1. Et piſces torrere parant; fuſique per herbam
l. 3. G. 3. *Chriſtus* cum ſociis, dapibus epulantur inemptis.

l. 6. l. 2. His demum exactis dominus juga celſa petivit
l. 6. Montis *Olivęti*, ſocii comitantur euntem.
l. 8. Interea vario mulcebant æthera cantu,
l. 1. Et cætu cinxêre polum pennata caterva
l. 3. Ec. 6. Cœlicolum: pulſæ referunt ad ſydera valles,
l. 8. G. 4. Aërei rutilo montes fulgore coruſcant;
l. 7. Et tremulam jactant lucem ſub nubila, cœlum
l. 9. l. 10. Diſcedit medium; domus omnipotentis Olympi
l. 2. l. 8. Panditur, & ſuperûm penetralia ſacra pateſcunt,
l. 7. Aurea ſtellantis præfulget regia cœli
. 6. l. 6. Lumine purpureo; ſedet æternùmque ſedebit
. l. 10. Sydereo in ſolio divum pater atque hominum rex;
l. 1. l. 1. Sceptra tenens; maria, ac terras, cœlumque profundum,

Et

l. 1. l. 8. Et tempeſtates vultu radiante ſerenans;
G. 4. Æ. 5. Et caligantes depellit ab orbe tenebras.
l. 6. l. 10. Lumina ſtant flammâ, vultus vomit aureus ignes.
l. 6. Circumſtant ſolio dextrâ levâque canentes
l. 3. l. 6. Innumeri cœli proceres, animæque beatæ,
Æ. l 6. G. l. 6. Lumine veſtitæ niveo, pia carmina dicunt.
l. 4. At Chriſtus ſociis dum verba noviſſima dicit
l. 4. Mortales viſus medio ſermone reliquit,
l. 1. Et circumfuſus nebulæ fulgentis amictu
Æ. l. 5. G. l. 1. Tollitur in cœlum; Angelicus concentus in auris
l. 12. Auditur; ſonitum late nemora alta remittunt.
Ec. l. 5. Candidus inſuetum miratur limen Olympi,
Ec. l. 5. Sub pedibuſque videt nubes & ſydera Chriſtus
l. 5. At ſocii palmas nec quidquam ad ſydera tollunt;
l. 2. Ad cœlum tendunt ardentia lumina fruſtra:
l. 4. l. 6. Namque duo Aligeri cœlo venere volantes
l. 6. l. 3. Ipſa ſub ora virum funduntque has ore loquelas.
l. 12. l. 5. Quid ſtatis triſtes, oculoſque ſub aſtra tenetis

Hunc

l. 9. l. 6. Hunc quem vidiſtis cœli ſuper aſtra volantem
l. 1. l. 7. Aurea, cernetis reducem, niveiſque ſedentem
l. 1. l. 8. Nubibus & rutilo fulgentem lucis amictu; 441
l. 6. l. 1. His dictis, cœlum repetunt ſtridentibus alis.

EPILOGUS.

EPILOGUS.

Ec. l. 9. HOS ſum *Virgilii* modulatus arundine verſus;

E.l.10.Ec.l.10.Pierides vos hunc *Chriſto* dicetis honorem:

Ec. l. 10. *Chriſto* cujus amor tantum mihi creſcit in horas,

l. 10. Quantum vere novo viridis ſe ſubjecit alnus:

l. 9. l. 6. *Chriſte* decus cœli, terrarum gloria Chriſti.

Ec. l. 5. Formoſi pecoris cuſtos formoſior ipſe.

Ec. l. 7. Ne te pœniteat pecoris divine magiſter;

c. 5. l. 6. Sis bonis ô fœlix que tuis, ne ſubtrahe ſemper

l. 6. l. 6. Te noſtro aſpectu, detur rurſum ora tueri

l. 6. *Chriſte* tua, & notas audire & reddere voces.

l. 6. Sis mihi dux ô ſi qua via eſt, curſumque per auras

. 1. A. 6. Dirigito in lætos hortos, & amœna vireta

l. 6. Fortunatorum nemorum, ſedeſque beatas:

Ec. 9. Ver ubi perpetuum, varios ubi flumina circum

Ec. 9. Fundit humus flores, & fontibus imminet umbra

l. 6. Ire ad conſpectum chari genitoris, & ora

l. 6. Contingat, doceas iter, & ſacra oſtia pandas,

l. 9. l. 6. Nec me languentum dubiis jam defice rebus,

l. 9. l. 1. Verùm adſis, noſtrumque leves Deus alme la-
borem :

l. 12. l. 10. Namque in te ſuprema ſalus, per vulnera ſervo

l. 10. l. 11. Morte tua vivens, fratrem ne deſere frater.

l. 4. Interea nunquam meminiſſe pigebit *Ieſum*

l. 4. Dum memor ipſe mei, dum ſpiritus hos reget
artus ;

Ec. 8. Sed tua tentabo totum jam ferre per orbem

Ec. 8. Sola Sophoclæo miracula digna cothurno.

Ec. 8. A te principium; tibi deſinet ; accipe juſſis

Ec. 8. Carmina cœpta tuis, atque hanc ſine tempora
circum

Ec. 8. Inter victrices hederam tibi ſerpere ſpinas.

FINIS.

12115